

Диана Иванова

ЗАСТРАХОВАНЕ (ОПРЕДЕЛЕНИЯ И ПРИМЕРИ)

ЛЕСОТЕХНИЧЕСКИ
УНИВЕРСИТЕТ

СЛУЖБА ЗА СЪВЕТИ
БИОРЕС

Диана Иванова

ЗАСТРАХОВАНЕ
(определения и примери)

София
2013

All rights reserved. Всички права са запазени!

Нито една част от тази публикация не може да бъде възпроизведена (ксерокопирана, фотокопирана или чрез други електронни или механични средства) под каквато и да е форма, без изричното писмено съгласие на автора.

проф. д.ик.н. Диана Иванова
Застраховане (определения и примери)

Рецензент: доц. д-р Йото Йотов

Издателска къща при ЛТУ
София
2013

ISBN 978-954-332-107-0

Съдържание

Увод	5
1. Понятието застрахователна култура.....	6
2. Видове застраховки по застрахователни браншове	8
2.1. Имуществено застраховане.....	8
2.1.1.Обща характеристика	8
2.1.2. Застраховка на сгради и имущество.....	9
2.1.3. Застраховка на селскостопанска продукция	11
2.1.4. Застраховка на превозни средства	14
2.1.5. Застраховка на товари по време на превоз	17
2.1.6. Застраховка на банкови и финансови рискове	18
2.1.7. Застраховка на технически рискове.....	19
2.2. Застраховане на отговорности	21
2.2.1. Обща характеристика	21
2.2.2. Застраховки „Гражданска отговорност“	22
2.2.3. Други видове застраховки на отговорност.....	25
2.3. Лично застраховане.....	27
2.3.1. Обща характеристика	27
2.3.2. Животозастраховане	28
3.3. Застраховане срещу злополука	32
2.3.4. Застраховка „Медицински разноски“.....	35
3. Конкретни примери	37
3.1. Застрахователни продукти на ЗАД „Армеец“	37
„Медицинска застраховка за чужденци в България“	37
Застраховка „Помощ при пътуване в чужбина“	39
Застраховка „Отмяна на пътуване“	39
Застраховка „Спасителни разноски“	40
Туристическа застраховка	41
Застраховка „Злополука на гости на хотели“	42
Застраховка „Гражданска отговорност на туроператори“	43
Застраховка „Отговорност на хотелиера и ресторантьора“	44

3.2. Застрахователни продукти на ЗАД „Алианц България Живот”	45
Международни семейни здравни планове „Алианц Здраве Голд“ Allianz Best Doctors	46
Индивидуална застраховка „Злополука – защита”	49
Застраховка „Алианц Растеж“ – застраховка със спестовен характер в полза на дете	52
Застраховка Алианц „Стабилност“ Рентна (пенсионна).....	53
3.3. Застрахователни продукти на ЗАД „Булстрад Виена Иншурънс Груп”	56
Автомобилна застраховка „Булстрад Каско Стандарт”	56
Автомобилна застраховка „Булстрад Каско 100”	60
Застраховка „Булстрад Бонус Дом”	61
4. Терминологичен речник	65
Заключение.....	87
Литература.....	89

Увод

Настоящото издание има характер на практическо ръководство по застраховане и е насочено към разнородна читателска аудитория. В нея се включват както потенциални потребители на застрахователни услуги, така и студенти и специализанти, мениджъри на фирми от различни сектори. Тази насоченост определя наименованието – „Застраховане (определения и примери)“ и неговото съдържание.

Необходимостта от повишаване на застрахователната култура в страната се потвърждава непрекъснато от медии, специализирани проучвания и публикации, и от застрахователната практика. Именно това обстоятелство обяснява актуалността на изданието и неговия характер.

Целите, които преследва изданието, са свързани с повишаване на застрахователната култура на различни целеви групи чрез:

- Представяне на знания за различните застрахователни браншове и основните застраховки в тях.

- Характеристика на конкретни застрахователни продукти в двата застрахователни бранша, имуществено и лично застраховане.

- Представяне на разнородни застрахователни продукти, насочени към туризма и съответни на потребностите на този важен сектор за икономиката на страната.

- Дефиниране на основни понятия и категории в застрахователната теория и практика.

Представените конкретни примери са на застрахователни продукти, предлагани от водещи застрахователни компании в животозастраховането и имущественото застраховане, както и застрахователни продукти, предназначени за туризма.

ЗАД „Алианц България Живот“ е лидер в животозастраховането в последните години, ЗАД „Булстрад“ е компания с богат опит в сферата на имущественото застраховане, а ЗАД „Армеец“ има специален приз в областта на застраховането в туризма.

Надявам се, уважаеми читатели, че ще получите необходимата Ви информация за възможностите на застраховането, за конкретни продукти и компании, и това ще повиши Вашата застрахователна култура и ще провокира конкретно търсене!

проф. д.ик.н. Диана Иванова

1. Понятието застрахователна култура

Застрахователната култура е част от общата *икономическа култура*. Всяка бизнес дейност, включително и застрахователната се включва в по-широка социо-културна среда, доколкото трябва да предлага значими и ценни продукти и услуги, и култура на общуването.

Някои автори разглеждат понятието „застрахователна култура“ като част от „*потребителската култура*“, като знания за полезността на застраховането, информация за предлаганите продукти и услуги, и осмислена потребност за придобиването им.

Застрахователната култура също е част от „*културата на обслужването*“.

Застрахователната култура е понятие, което включва *знания за застраховането* и видовете застраховки, за функциите и значението на застраховането, за ползата от него, за застрахователните компании и техните продукти.

Същевременно застрахователната култура включва *нагласи и мотивация*, самосъзнание и убеденост от страна на потребителите за необходимостта, а понякога задължението да се застраховат.

Застрахователната култура е *традиция*, изградена с времето и базирана на определени социално-икономически взаимоотношения и институции.

Еднозначното дефиниране на понятието „застрахователна култура“ не се среща в специализираната литература по застраховане. Във в. „Застрахователпрес“ има редица публикации през последните години, в които пряко или косвено се коментира, отбелязва или разглежда темата за застрахователната култура¹.

В специализираната литература е формулирано едно сравнително приемливо определение за застрахователна култура, което гласи:

---

¹ Авторът на настоящата книга се занимава с проблеми на застраховането от 2000 г.: Динамика на застрахователния пазар в България, С. 2000; Застрахователният пазар, организиране, проучване, управление в съавт., С., 2003, 2004, Застрахователната култура в България, С.: Авангард Прима, 2007.

Застрахователната култура е преди всичко степен на осъзнаване от населението на необходимостта от застраховане като начин за осигуряване, гаранция при настъпили различни непредвидени обстоятелства, осведоменост за методите на функциониране на застрахователните предприятия, готовност на населението да придобие необходимите застрахователни продукти, за осигуряване на защита на имуществото си, а също на своето здраве и здравето на близките си.

През последните години постоянните дебати в обществото, призивите на застрахователи и институции за оценка нивото на застрахователна култура, публикации в медиите, свидетелстват за повишаване значимостта на тази категория.

Застрахователният пазар е отворена система, сложна, динамична и вероятностна, която е част от една по-голяма система, с която си взаимодейства – външната среда.

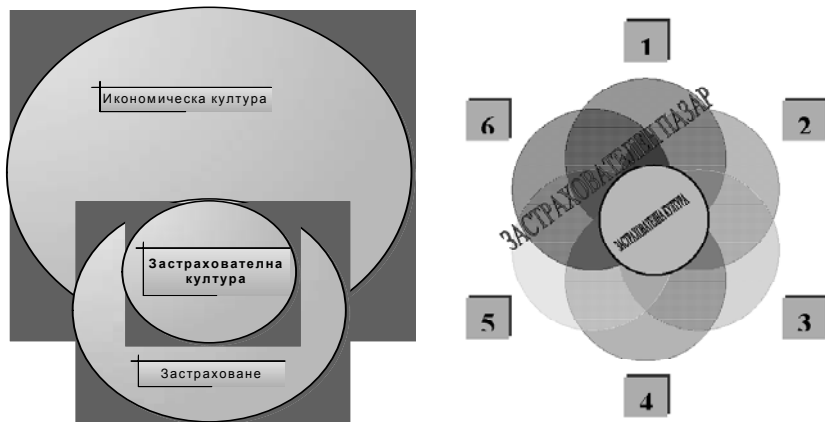
В специализираната литература като елементи на системата „застрахователен пазар“ най-често се разглеждат:

- застрахователни предприятия;
- потребители;
- застрахователни посредници;
- застрахователни услуги;
- правна уредба;
- информационно осигуряване.

Авторова теза е, че застрахователната култура е тясно свързана със застрахователния пазар.

Застрахователната култура като част от икономическата култура е един от елементите на застрахователния пазар, който присъства и си взаимодейства с всички останали елементи. Нещо повече, по значимост той може да бъде поставен в сърцевината на системата.

Легенда:

- 1 – застрахователни компании
- 2 – потребители на застрахователни услуги
- 3 – застрахователни посредници
- 4 – застрахователни услуги
- 5 – правна уредба
- 6 – информационно осигуряване

Фиг. 1. Икономическа култура, застрахователна култура и застраховане

2. Видове застраховки по застрахователни браншове

2.1. Имуществено застраховане

2.1.1.Обща характеристика

Имуществените застраховки могат да се групират като:

- застраховки на сгради и имущество;
- застраховки на селскостопанска продукция;
- застраховки на превозни средства – сухопътни, въздушни, водни;

- застраховки на товари по време на превоз;
- застраховки на финансови и банкови рискове;
- застраховки на технически рискове.

Сключването на застраховката става след предложение за застраховка, в което физическо или юридическо лице, желаещо да застрахова имуществото си описва обекта и рисковите обстоятелства, свързани с него. Застрахователната сума се определя въз основа на обективни критерии – стойност на имуществото, амортизация и други. При имущественото застраховане е недопустимо над застраховане и ако се установи такава, застрахователната сума се коригира. В случай, че не са обявени всички рискови обстоятелства застрахователната премия се коригира или застраховката се анулира. В задълженията на застрахования, освен заплащане на застрахователната премия, се включват и: задълженията за съобщаване на промяната на рисковите обстоятелства, опазване на застрахованото имущество, а при реализиране на застрахователно събитие – действия за ограничаване на щетите; предоставяне на застрахователя на всички необходими документи за оценка на щетите и други. Характерна особеност на имущественото застраховане е прехвърлянето от страна на застрахования върху застрахователя на правото на регресен иск към лицето, отговорно за нанесените щети на застрахования.

2.1.2. Застраховка на сгради и имущество

Обект на застраховката са сградите и имуществото, което се намира в тях, собственост или ползвачи се от физически или юридически лица. Това са дълготрайни и краткотрайни материални активи като: сгради (масивни, полупаянтови и паянтови) и инсталациите, вградени в тях; машини, съоръжения и оборудване, стопански инвентар, обзавеждане, битова електроника, отоплителна, съобщителна, хладилна и друга техника, произведения на изкуството, културни ценности и други; краткотрайни активи – продукцията, материали, стоки, амбалаж и други. **Субекти** по застраховката са собствениците, наемателите и ползвателите на сградите и имуществото. **Основните рискове**, покривани от застрахователя са: пожар; умишлен палеж; удар от гръм или мълния; експлозия; имплозия; свличане (срутване) на земни пластове; буря; ураган; градушка; проливен дъжд; навод-

нение; измръзване; земетресение; кражба с взлом; грабеж; вандализъм; увреждане от действието на подпочвени води или морски вълни; падане на летателни тела, техни части и товар; авария на инсталации за протичане на течности или газове; използване на взривни устройства. Отделните застрахователни компании дефинират точно и определят параметрите на формулираните рискове. При застраховката на сгради и имущество обикновено се прилагат няколко нива (вида) на защита: основно покритие, допълнително покритие и специално покритие. Застрахователите най-често в **основното покритие** включват щети от: пожар, гръм, експлозия, имплозия, сблъскване или падане на летателно тяло, негови части или товари, транспортиране на застраховано имущество за смяна на адреса. **Допълнителното покритие** включва освен рисковете по основното покритие и щети в резултат на: буря, градушка, наводнение, проливен дъжд, измръзване, свличане или срутване на земни маси, действието на подпочвени води или морски вълни, аварии на инсталации за пренос на течности и други. **Специалното покритие** включва щети и загуби от кражба, вандализъм, умишлен палеж, взлом, взривни устройства и други. Стандартно **изключените рискове**, които се прилагат, са свързани със загуби от: военни действия, стачки и други подобни събития, неправилна експлоатация, неправилно съхранение или умишлени действия на застрахования или други заинтересовани лица, фабрични дефекти или нарушени строителнотехнически норми, атомни и ядрени експлозии или замърсяване, пропуснати ползи, промяна в цените и други. От съществено значение при определянето на застрахователната премия освен действителната стойност на обекта на застраховка и избраното покритие, оказват и видът на обекта (подлежи ли той на типизиране, може ли да се включи към вече обособени застрахователни съвкупности или не). Застрахователната сума се определя въз основа на действителната стойност и по пътя на договарянето. Много често се прилага франшизата, особено при покритие на риск от кражди. Срокът на застраховката е до една година, а плащането на застрахователната премия може да бъде договорено за плащане наведнъж или разсрочено – на вноски.

2.1.3. Застраховка на селскостопанска продукция

Застраховането на селскостопанската продукция включва застраховки на:

- земеделски култури и трайни насаждения;
- животни и птици;
- кошери с пчели;
- риби и зарибителен материал.

Специфичното за тези застраховки, е че застрахователят не поема отговорност за загуби на селскостопанска продукция в случай, че тя не е била отглеждана и стопанисвана съгласно агротехническите и ветеринарно-санитарните изисквания.

Застраховка на земеделски култури и трайни насаждения

Обект на застраховката са: зърнени култури (пшеница, царевица, овес, ръж и т.н.); технически култури (тютюн, захарно цвекло и т.н.); маслодайни култури (слънчоглед, лавандула и т.н.); влакнодайни култури (памук, лен и т.н.); овощни, зеленчукови и други насаждения (ягоди, малини, къпини и т.н.); земеделски култури, отглеждани в оранжерии и др. В повечето случаи **не са обект** на застраховка: гори и горски пояси; новозасадени и млади неплододаващи трайни насаждения; ливади, пасища и насаждения за укрепителни мелиоративни мероприятия; култури в опитни полета. **Субекти** на застраховката са производителите на земеделска продукция – собственици и арендатори. **Основното покритие** включва рисковете: градушка, буря, проливен дъжд, пожар на корен, измръзване. Особеност на застраховките на земеделски култури и трайни насаждения е моментът, от който започва да тече отговорността на застрахователя: за култури, които се сеят – от момента на поникването; за разсаждащи се култури – след разсаждането им на постоянното място; за овощките – след прецъфтяването; за розите – от появата на пъпки; за лозята – от пускането на реса; за ягодите, малините, къпините – от започването на цъфтежа и т.н. Срокът на застраховката се прекратява с пълното прибиране на реколтата. В повечето случаи застрахователите определят и крайна дата, като се съобразяват с климатичните и аг-

ротехническите особености на региона и обичайното приключване на селскостопанските работи там. Обикновено се изключват загуби в резултат на суша, топли и студени ветрове, полягане на посеви-те, използвани химикали, военни действия, естествено отмиране и биологично остаряване, ядрени експлозии и др. При определяне на застрахователното обезщетение се взема предвид остатъчната стойност на селскостопанската продукция след застрахователното събитие. На застрахования се изплаща разликата между застрахователната сума и оценената остатъчна стойност. За определяне на остатъчната стойност и на действителните щети е необходимо застрахованият да остави достатъчна по размер площ на засегнатото имущество. В задълженията на застрахования освен своевременно уведомяване на застрахователя се включват и действията по ограничаване и намаляване на щетите след настъпването на застрахователен случай. За определянето на щетите застрахователите прилагат различни подходи в зависимост от вида на културата, засегнатите площи, етапа от вегетация, в който се намират културите, поредния път, за който са засегнати и др.

Застраховка на животни и птици

Обект на тази застраховка са здрави и охранени работни и продуктивни животни, осигурени с необходимия фураж и отглеждани в съответствие с ветеринарно-санитарните изисквания и норми, като: говеда (крави, телета, юници, волове, бици); биволи (биволици, малачета, малакини, бици); еднокопитни (коне, жребци, катъри, мулета, магарета); двукопитни (овце, агнета, шилета, дзвиски, кочове, кози, ярета, козли, пръчове, овни); птици (кокошки, гъски, патки, пуйки); ловни, луксозни или охранителни кучета; животни, отглеждани в дивечовъдни стопанства (фазани, кеклици, яребици, норки, нутрии, зайци и други). **Субекти** по застраховката са физическите и юридическите лица, занимаващи се с отглеждане на животни и птици. **Покритите рискове** са за щети в резултат на: природни бедствия; заразни и незаразни болести; принудително клане или убиване; удар от моторни превозни средства (МПС); нападение от диви животни; пожар; злополуки при транспортиране и участие в състезания и изложби. Като всички тези рискове са потвърдени от хидрометео-

рологични станции, разпоредени са от ветеринарни служби или са констатирани от други компетентни органи. Застрахователите **изключват от своя отговорност събития** като: неосигуреност с фураж; отглеждане в условия, неотговарящи на ветеринарно-санитарните условия; умишлени действия и груба небрежност; откраднати и загубени животни; неспазени указания на ветеринарните служби за лечение, убиване или клане, в резултат на което месото не е използвано и други. Застрахователната защита за една част от рисковете започва от момента на заплащане на премията, докато за друга се прилага карантинен срок.

Застраховка на кошери с пчели

Обект на застраховката са кошери с пчели, които трябва да са в добро състояние, пчелите да са здрави и да се отглеждат при подходящи условия, отговарящи на ветеринарните изисквания. Застрахователите **покриват рискове** в резултат на: природни бедствия (буря, ураган, проливен дъжд, градушка и други); диви животни; болести (американски гнилец, нозематоза, акароза) и други. **Изключените рискове** са свързани с щети в резултат на военни рискове, груба небрежност, неспазване изискванията на ветеринарните органи или отглеждане и стопанисване с условия, неотговарящи на ветеринарно-санитарните изисквания и норми, и други. За някои от рисковете също се прилага карантинен срок след заплащането на застрахователната премия.

Застраховка на риби и зарибителен материал

Обект на застраховката са отглежданите във водоеми за интензивно рибовъдство и при съответните ветеринарно-санитарни изисквания риби и зарибителен материал. **Покритите рискове** са загуби в резултат на: природни бедствия (буря, ураган, наводнение, проливен дъжд и градушка); хеморалична септицемия (червенка) при шарана. Застрахователите **не носят отговорност** за рискове, свързани с военни действия, земетресение, груба небрежност, неспазване на ветеринарните изисквания и други.

2.1.4. Застраховка на превозни средства

В зависимост от вида на превозните средства застраховките биват:

- застраховки на моторни превозни средства (МПС);
- застраховки на летателни средства;
- застраховки на плавателни съдове;
- застраховки на релсови средства.

Застраховките на превозни средства са по-известни под името „Каско”. **Субекти** по застраховката са лицата (физически и юридически), които са собствениците, ползвателите, наемателите или водачите на превозните средства.

Застраховка „Каско” на моторни превозни средства

Обект на застраховката са МПС с издадени в Р България регистрационни номера. МПС с чуждестранна регистрация и прикачените устройства с транзитна регистрация са обект при специално договаряне. Застраховката се прилага в два основни подвида: „Частично каско”; „Пълно каско”. „**Частичното каско**” покрива загуби в резултат на: пожар, възникнал при експлоатацията на МПС; гръм (мълния); експлозия; имплозия; буря (ураган); градушка; проливен дъжд; наводнение; увреждане от действието на внезапно появили се подпочвени води или морски вълни; авария на инсталации за пренос на газове и течности (водопроводни, канализационни, паропроводни и други инсталации); падане или сблъскване от летателни апарати и тела и предмети от тях; авария от сблъскване на МПС с подвижни предмети или други МПС, от паднали върху тях твърди тела и предмети; късо съединение в електроинсталацията; експлозия в резервоара; падане или обръщане; злоумишлени действия на трети лица, изразяващи се в счупване, изкъртване, издраскване, заливане с химикали; нанесени повреди от лица и вещи, намиращи се в МПС при аварийна ситуация, наложена от форс мажорни причини; от внезапно отворил се капак или врата по време на движение; от химикали, попаднали върху МПС; пожар, възникнал извън времето на експлоатация, с изключение на пожар, предизвикан от злоумишлени действия на трети лица. При „**Пълното каско**” застрахователят покрива, освен рисковете по „Частичното каско”, и: кражба на

цялото МПС, кражба чрез взлом на стъклата и допълнително монтирано оборудване; кражба на отделни детайли и части, констатирани от компетентен орган, след намирането на откраднатото МПС; злоумишлени действия на трети лица; щети, причинени от взривни устройства; умишлен пожар на моторното превозно средство; тероризъм. Застраховката покрива още и направените разходи във връзка с претърпелите произшествия МПС. Тези разходи трябва да са целесъобразни, размерът им да може да бъде доказан от застрахования и да са свързани с: транспортиране от местопроизшествието до сервизната база, дома на собственика или охраняем паркинг; спасяване, намаляване или ограничаване на размера на щетите по МПС вследствие на застрахователно събитие; отговорно пазене на МПС в рамките на определения в условията по застраховката период; почистване вътрешността на купето. **Изключени рискове** по застраховката са щети в резултат на: управление от неспособен водач; управление след употреба на алкохол над определени нормативи или под въздействието на силно упойващи вещества; умишлени действия на заинтересовани лица; нарушение на закона; износеност на отделната част; фабричен дефект или авария – обезщетението се намалява със стойността на частта, причинила застрахователното събитие; разяждащи, запалителни или избухливи вещества, намиращи се в МПС, освен необходимите за експлоатацията му.

„Каско” на летателни апарати

Обект на застраховката са летателните апарати, включително електрическите, хидравличните, навигационните и други системи и оборудване. Рискът при този вид застраховка има катастрофичен характер – тоталните загуби са по-често срещано явление, отколкото частичните. Застрахователите поемат отговорност за: **„Всички рискове”** – при този подвид застрахователят изплаща, подменя или поправя повредите на самолета, произтичащи от покритите рискове в размер на застрахователната сума; **„Тотална загуба”** – застрахователят покрива само пълната загуба на летателния апарат или унищожение над 90 на сто, като всички частични щети се поемат от лицето, сключило застраховката.

„Каско” на плавателни съдове

Обект на застраховката са плавателни съдове, независимо от начина им на задвижване (вятър, пара, двигатели с дизелово, бензиново, ядрено и друго гориво). В обхвата на застраховката се включват и прикачените шлепове и танкери, както и всички вградени и подвижни инсталации, уреди и съоръжения и т.н. на плавателните съдове. Обект на застраховката при специално договаряне могат да бъдат и навлото за товарите и пътниците; дисбурсментите (разходите, които се извършват от морските агенти за сметка на корабовладелеца за стъкмяването и престоя на плавателните съдове). Застрахователите поемат **отговорност** за щети, предизвикани от: самия плавателен съд; непреодолима сила (форс мажор); служебни лица на превозвача и външни лица. В застрахователните полици „Каско” на плавателни съдове са описани характеристиките на рисковете, включени в отговорност на застрахователя: буря, корабокрушение, засядане, сблъскване, безследно изчезване на кораба. При договаряне е възможно включването и на военен риск.

„Каско” на релсови превозни средства

Обект на застраховката са релсови превозни средства със собствено задвижване и техните прикачени устройства като: локомотиви и вагони от всякакъв вид, притежавани, разпореджани или ползвани от физически и юридически лица. **Покрити са рисковете**, водещи до повреждане или увреждане на обекта на застраховане, и това са: катастрофа, авария, сблъскване или дерайлиране по време на движение или маневра; пожар, взрив, наводнение, буря, ураган, смерч, градушка, свличане или срутване на земни пластове, пороен дъжд, мълния, тежест при естествено натрупване на сняг и лед, падане на ледени късове и снежни маси, падащи дървета и клони вследствие на природни бедствия; противоправни правни действия на трети лица; целесъобразни и доказани разходи с цел спасяване, намаляване и ограничаване на щетите, предизвикани от застрахователно събитие, независимо от резултата. **Исключените рискове** са: военни рискове; въздействие на ядрен взрив, радиация и радиоактивно замърсяване; щети, причинени от превозвания товар; кражба; преднамерени или умишлени действия или груба небрежност; собствен

недостатък, изхабяване, ръжда, производствен дефект, техническа неизправност; неправилна експлоатация и товаро-разтоварни работи.

2.1.5. Застраховка на товари по време на превоз

Застраховката е по-известна под името “Карго”. Основната ѝ цел е обезщетяване на загубите, причинени на товари по време на превоза им по суша, въздух или вода. **Обект** на застраховката са стоките, предметите, вещите, животните, ценностите, продукцията и т.н., и свързаните с тях разноски и очаквана печалба. **Субекти** на застраховката са местните и чуждестранните физически и юридически лица, които транспортират товарите си, независимо от вида на транспорта. **Отговорността** на застрахователя включва щети от: рискове, произтичащи от природни сили – пожар, гръм, буря, земетресение, наводнение, срутване и други стихийни бедствия, измокряне от проникнала през борда морска или речна вода, срутване на мостове и тунели и други; рискове, произтичащи от самото превозно средство – сблъсък между транспортни средства или с подвижни или неподвижни предмети, засядане, дерайлиране, експлозия, безследно изчезване, принудително кацане и други; рискове, произтичащи от действия на служебни лица на превозвача, свързани с операции по обслужване на товара като товарене, подреждане, претоварване и разтоварване и други; рискове, произтичащи от действия на трети лица – изчезване, повреждане, унищожаване на целия или част от товара, но само по време на катастрофа или по време на стихийно бедствие. При **допълнително договаряне** застрахователите покриват и: разходи по обща авария – щетите, извънредните разходи или пожертвованията, направени преднамерено и разумно за спасяване на товара, навлото и други имуществени интереси от обща за тях опасност; разходите по спасяване на товара и всички целесъобразни разноски, направени от застрахования с цел намаляване и отстраняване на щетите; военни рискове; щети на товара вследствие изцапване, замърсяване, миризми и т.н. при запазен външен вид на опаковката; падане, изхвърляне от вълни през борда; измокряне от дъжд, сняг и градушка и други. **Исключени** са щетите и загуби в резултат на: умишлени действия; неточно измерване; естеството на то-

вара и други. Повечето застрахователни компании използват за застраховката на товари по време на превоз при международни сделки клаузите на английските застрахователи: „транзит“; „прекратяване на рейса“; „помощни плавателни средства“; „всички рискове“; „пълна конструктивна загуба“; „обща авария“; „допустима годност на плаване“; „експедитор“; „неизвличане на полза от застраховката“; „взаимна отговорност при сблъскване“; „изключено пленяване и превземане“; „изключено стачки, бунтове, граждански вълнения“; „разумна експедитивност“; „изключено негодност и непригодност за плаване“; „изключено война“; „изключено стачка“; „прекратяване договора за превоз“; „увеличена стойност“; „застрахователен интерес“; „разноски на експедицията“; „задължения на застрахования“; „отказ от права“; „английски закони и практика“; „рискове“; „общи положения“. „Карго“ застраховката може да се сключи чрез: **индивидуална полица** – застраховане на товар за точно определено пътуване и застрахователна сума; **абонаментна полица** – застраховката покрива всички или определени товари през определен период от време; **обща полица** – застраховката покрива само пратки, които експедиторът желае да застрахова и за които ще уведоми застрахователя.

2.1.6. Застраховка на банкови и финансови рискове

В тази група имуществени застраховки се отнасят:

- застраховки на пари и ценности;
- застраховки на банкови и финансови рискове.

Застраховка на пари и ценности

Обект на застраховката са паричните средства в национална или чуждестранна валута, скъпоценните камъни и благородните метали и изделията от тях, ценните книги – акции, облигации, чекове и т.н., и други. **Отговорността** на застрахователя включва рискове, породени от: природни сили – пожар, наводнение, експлозия и т.н.; действията на човек – кражба чрез взлом, вандализъм, грабеж и т.н. За сключването на застраховката е необходимо парите и ценностите да бъдат съхранявани в каси, сейфове, хранилища, трезори и т.н. и по такъв начин, гарантиращ повишена сигурност, като наличие на

сигнално-охранителна техника, въоръжена охрана и други. При този вид застраховка много често се прилага франшизата.

Застраховка на банкови и финансови рискове

Застраховката на банковите рискове включва:

- застраховка на банкови кредити;
- застраховка на банкови депозити;
- застраховка на експортен кредит.

Отговорността на застрахователя при **Застраховка на банкови кредити** включва покриване на загуби или разноси от неосъществяване на погасителни вноски от страна на заемателя при: изпадане в неплатежоспособност; обявяване в несъстоятелност; закъснение на дължимата вноска след гратисен период. **Застраховката на банковите депозити** има за цел да гарантира и защити средствата на физическите и юридическите лица при неплатежоспособност и фалит на банковата институция. Обект на **Застраховката на експортен кредит** са предадените стоки и извършените услуги на чуждестранен контрагент. Като инструмент за държавна политика застрахователят покрива щети и загуби в резултат на: **нетърговски риск** – военни действия, граждански безредици, ембарго, обявяване на мораториум на плащанията, промяна в режима на валутните плащания, промени в нормативни актове, решения на правителства, конфискация, национализация и други действия в страната на длъжника или в друга страна, непозволяващи и пречещи на изпълнението на договора; **средно и дългосрочен търговски риск** – неплатежоспособност, обявяване на несъстоятелност, закъснение на дължимо плащане, едностранно прекратяване на договора, отказ от изпълнение на договора без наличие на правно основание и др.

2.1.7. Застраховка на технически рискове

Застраховката на технически рискове включва:

- застраховки на строително-монтажни работи;
- застраховки на машини и оборудване срещу повреда;
- застраховки на електронно оборудване.

Застраховка на строително-монтажни работи

Обект на застраховката са: изграждащото, монтиращото и реконструиращото се имущество; машините, съоръженията и оборудването, чрез което се извършват строително-монтажните работи. На застраховане подлежи и: имуществото на трети лица, което се намира в непосредствена близост до площадката на строително-монтажните работи; разходите, извършени за възстановяване на засегнатото в резултат на строително-монтажни работи имущество на трети лица; пропуснатите ползи в резултат на прекъсване на дейността на работа. Покритите рискове могат да бъдат включени в: **основно покритие** – рискове от стихийни бедствия (пожар, буря, ураган, проливен дъжд и т.н.), разноски за разчистване на строително-монтажната площадка след настъпване на застрахователно събитие и други; **допълнително покритие** – смърт и трайна нетрудоспособност; загуби, причинени на трети страни, от настъпване на застрахователно събитие и други; **специално покритие** – кражба с взлома, грабеж, вандализъм и други. **Непокритите рискове** от застрахователя са: военните рискове, умишлените действия и грубата небрежност, прекратяване на дейността поради виновно неизпълнение на проектите, грешки в проучването, проектирането и други. Застраховката може да бъде сключена като се прилага методът на франшизата и лимит на отговорността на застрахователя.

Застраховане на машини и оборудване срещу повреда

Обект на застраховката са машините и оборудването, които стоят в основата на производството. **Покритите рискове** са свързани с: повреди и дефекти на машините и оборудването; грешки и невнимание на персонала и трети лица; промени в напрежението на електропреносната мрежа; пожар и други стихийни бедствия; други. **Изключените рискове** се отнасят за щети и загуби от: военни действия, радиоактивно замърсяване, умишлени действия и други. При сключването на застраховката в повечето случаи се прилага франшизата.

Застраховка на електронно оборудване

Обект на застраховката са притежаваното или наетото електронно оборудване. **Покритите рискове** обхващат щети в резултат на

стихийни бедствия, дефектни материали, внезапно повишение на електрическото напрежение, кражба с взлом и други. Застраховката **не покрива** щети в резултат на военни действия, умишлени действия и груба небрежност.

2.2. Застраховане на отговорности

2.2.1. Обща характеристика

Целта на застраховките на отговорности е покриване в границите на определената в договора сума отговорността на застрахования за причинените от него на трети лица имуществени и неимуществени вреди. При тези застраховки застрахованият е длъжен в определения от полицата срок да уведоми застрахователя за обстоятелствата, които могат да доведат до възникване на отговорност.

Застраховането на отговорности може да бъде:

- задължително – въз основа на закон или друг нормативен акт;
- доброволно – по инициатива на лицето, желаещо такава застрахователна защита.

Основните застраховки на отговорности са:

- „Гражданска отговорност” на водачите и собствениците на моторни превозни средства в Р България;
- „Гражданска отговорност” на водачите и собствениците на моторни превозни средства за чужбина;
- „Злополука” на пътниците в средствата за обществен транспорт;
- „Гражданска отговорност” на собствениците на плавателни съдове;
- „Гражданска отговорност” на авиопревозвача;
- „Гражданска отговорност” на летателни апарати;
- отговорност на работодателя;
- отговорност на превозвача;
- отговорност за качеството на продукта;
- отговорност на летища;

- отговорност на собствениците и наемателите на паркинги и гаражи;
- отговорност на адвокати и нотариуси;
- отговорност на медицински персонал;
- други.

При застраховките на отговорност застрахователната сума се определя по субективни критерии (нормативно; въз основа на финансовите възможности на застрахования и други), тъй като не съществуват критерии за предварителна оценка на щетите и загубите. Застрахователната сума се определя от лицето, желаещо да получи застрахователна защита въз основа на финансовото си състояние, така че да е в състояние да плати определената застрахователна премия. Особеност на застраховката е, че сключените споразумения между застрахования (причинителя на щетата) и пострадалия имат законова сила само ако са одобрени от застрахователя. За тези застраховки е характерна и суброгацията.

2.2.2. Застраховки „Гражданска отговорност”

„Гражданска отговорност” на водачите и собствениците на моторни превозни средства в Р България

Обект на застраховката е отговорността за причинени вреди на имущество и на трети лица от: собствениците, ползвателите, държателите и упълномощените от тях водачи на моторни превозни средства (МПС), регистрирани в страната; водачите на МПС, регистрирани в чужбина, влизащи в страната. Застраховката е задължителна и сключването се урежда от Закона за застраховане и от Наредбата за задължително застраховане. Застрахованите сключват застраховката за минимални застрахователни суми за имуществени и неимуществени вреди. Законът позволява и сключване на доброволна застраховка над задължителната минимална сума. **Покритите рискове** са свързани с щети на: трети лица и имущества, намиращи се извън МПС; лицата, включително и застрахования, намиращи се в МПС при пътнотранспортно произшествие (ПТП) и други **Изключени са рисковете**, предизвикани от: неизвестни МПС, неправопособен водач, земетресение, военни действия, състезания, тренировки и

други; в резултат на ПТП от лице, нямащо застраховка; свързани с присъдени глоби, конфискации, обезценки, пропуснати ползи и т.н.

„Гражданска отговорност” на водачите и собствениците на моторни превозни средства за чужбина

Застраховката е по-известна под името „Зелена карта” и **обект** на застраховката е отговорността на водачите и собствениците на МПС за щети, причинени в чужбина. Правилата, редът за издаване на застраховката и ликвидацията на щетите са унифицирани и са въз основа на споразумение между страните членки на системата „Зелена карта”. Застраховката е задължителна при пътуване в страни, присъединили се към системата.

„Злополука” на пътниците в средствата за обществения транспорт

Обект на застраховката са пътниците в средствата за обществен транспорт, намиращи се в превозните средства или в непосредствена близост до тях преди качване или след слизане. Извън обсега на застраховката са водачите и обслужващия персонал, за които може да бъде сключена доброволна застраховка. Застраховката е задължителна и **субекти** по нея са собствениците и превозвачите на: автобуси, тролейбуси; релсови превозни средства; въздухоплавателни средства; плавателни съдове – морски и речни; въжени линии и влекае; таксиметрови автомобили. Застраховката **покрива** смърт и трайна нетрудоспособност на пътника, включително и: изкълчвания, обтягания и скъсвания на тъкани, причинени от внезапно налягане на собствени сили; инфекции в организма при пострадало от злополуката лице; телесни увреждания и смърт, настъпили по време на превоза при спасяване на своя или чужд живот и имущество. **Извън обсега** на застрахователно покритие са щети в резултат на: военни действия и други подобни; опит за извършване или извършване на престъпление или самоубийство; болести, алкохолни отравяния и т.н.; земетресения, атомни и ядрени експлозии и други. Застрахователната премия може да бъде определена като еднократна сума или като процент от оборота от продажбата на билети.

„Гражданска отговорност” на собствениците на плавателни съдове

Обект на застраховката е отговорността на собствениците на плавателни съдове за: задължения, свързани със здравето и живота на хората – пътници, екипаж и трети лица; задължения, свързани с имуществени вреди на: други плавателни съдове, товара, личните вещи на екипажа, пътниците и други лица, средствата за навигация и други; разноски по погребение, репатриране при смърт и заболяване, отклонение от курса за оказване на медицинска помощ и други; възмездяване на загуби, свързани с вреди, причинени на околната среда и други.

„Гражданска отговорност” на авиопревозвача

Обект на застраховката са вреди и щети, причинени на пътниците, собствениците на товари и трети лица. Отговорността на застрахователя е лимитирана по отношение на отделния пътник и за регистрирания товар и **включва** плащания в случай на смърт и телесни повреди и повреди на багажа (товара). **Изключените рискове** са: последици от ядрен взрив, замърсяване на околната среда, шум и вибрации от самолетни двигатели, военни рискове и други.

„Гражданска отговорност” на летателни апарати

Целта на застраховката е обезщетението на причинени вреди на пътниците, лицата и имущество, включително и съдебни разноски от летателния апарат или от падащи от него предмети. Отговорността на застрахователя **изключва** обезщетяване на наранявания, увреждания и загуби, понесени от служители, екипажа и управителите на застрахованото юридическо лице. Извън обсега на отговорност са още стандартно изключваните рискове (военни рискове; радиоактивно замърсяване; шум, вибрации и т.н. на самолетните двигатели и други) и щетите в резултат на неправилна експлоатация (претоварване, управление от неоторизирани лица и т.н.), незаконна дейност и други.

2.2.3. Други видове застраховки на отговорност

Отговорност на работодателя

Застраховката **служи** за обезщетяване на вреди от трудови злополуки, породени от отговорността на работодателя, в резултат на което на работниците и служителите са причинени смърт, временна и трайна нетрудоспособност. Застраховката се сключва при две основни покрития: **основното покритие** включва имуществени и неимуществени вреди, причинени на работниците и служителите в резултат на трудова злополука; направените разноси по влезли в сила дела срещу застрахования във връзка със застрахователно събитие, покрито от застраховката; **допълнителното покритие** включва освен основното и отговорността при професионални заболявания, приравнени към трудова злополука. Застраховката **не покрива**: умишлени действия от страна на застрахования; неспазване на изискванията по охрана на труда и умишлени увреждания от страна на работниците и служителите; пропуснати ползи и др.

Отговорност на превозвача

Обект на застраховката са цялостната или частичната липса на товара или повредата му при превоз със средства (МПС, ремаркета, контейнери и други) собственост на застрахования. Застраховката **не покрива** отговорности в резултат на: неотговаряща на изискванията документация; плесен, ферментация, механични повреди и т.н.; умишлена и груба небрежност на застрахования и т.н.; военни и други рискове.

Отговорност за качеството на продукта

Основната **цел** на застраховката е защитата на потребителите от продукти, предназначени за вътрешния и външния пазар. **Субекти** по застраховката са производителите, доставчиците, търговските организации, вносителите, износителите и сертифициращите организации на продуктите. Застраховката покрива щети върху трети лица и тяхното имущество от продадените или доставените им дефектни продукти. **Покритите рискове** включват вреди на трети лица, които се изразяват в: смърт, временна и трайна нетрудоспособност; пълна или частична загуба на движимо или недвижимо имущество; раз-

носките за експертни услуги и свидетелски показания по граждански дела във връзка с покрити рискове. **Исключените рискове** включват вреди в резултат на: известни или предполагаеми дефекти на продукта; недостатък или дефект върху самия продукт; хранителни продукти и фармацевтични изделия; пуснати в продажба продукти, преди сключването на застраховката или пуснати в обръщение без да са спазени нормативните изисквания за това по отношение на качествата, маркировка, начин на съхранение и други. Застрахователната сума може да бъде лимитирано определена за всеки един застрахователен случай (всеки обект) или общо за даден период.

Отговорност на летища

Обект на застраховката са: морални и телесни увреждания на пътниците; уврежданията на имуществото на пътниците и трети лица. Застраховката **не покрива** вреди, причинени: на сградите и имуществото собственост или управлявано от застрахования; от неправилна и некачествено изпълнение на дадена работа и др.

Отговорност на собствениците и наемателите на паркинги и гаражи

Обект на застраховката са МПС, предоставени на отговорно пазене в охраняеми и обезопасени паркинги и гаражи собствени или наети от юридически лица. Застраховката **включва** вреди върху обекта на застраховката в резултат на: пожар и други стихийни бедствия при неработещ двигател; умишлен палеж, кражба, грабеж, взривни устройства и т.н. Застраховката **не покрива** вреди при: не спазени условия за охрана и обезопасяване на паркинга и гаража; груба небрежност, употреба на алкохол, опиати и т.н. на застрахования или негови подчинени; нарушение на законите; военни рискове, ядрени взривове и т.н.; пропуснати ползи и др.

Отговорност на адвокати и нотариуси

Обект на застраховката са задълженията на адвоката и нотариуса към своите клиенти в резултат на неизпълнение на професионалните си задължения, както и разноските по уреждане на предявените искове. **Исключените рискове** са: умишлени и злонамерени действия; наложени глоби, неустойки и други санкции; загубени или

повредени документи и други. Поради относително големия субективен риск се прилага лично участие на застрахования.

Застраховка на медицински персонал

Обект на застраховката са вреди (телесни наранявания, болки и страдания, смърт, временна и трайна нетрудоспособност), причинени на трети лица от лекари и среден медицински персонал. Застраховката **не покрива** вреди от: криминални действия; грижи, оказани под въздействие на алкохол и други упойващи вещества и др.

2.3. Лично застраховане

2.3.1. Обща характеристика

Обект на личното застраховане са животът и здравето на човека. Основните видове лично застраховане са:

- животозастраховане;
- застраховане срещу злополука;
- медицинска застраховка.

Характерна особеност при личното застраховане е невъзможността за определяне на размера на риска, тъй като не съществува обективен начин, по който да бъдат изчислени нанесените върху човек щети. Възможни са субективни оценки чрез изчисляване на пропуснатите икономически ползи от заплати, хонорари и т.н., но това на практика не се прилага. При личното застраховане застрахователната сума се определя от лицето, желаещо да получи застрахователна защита, въз основа на неговата лична оценка за живота и здравето си и най-важно от финансовото си състояние, така че да може да изпълни главното си задължение по застрахователното правоотношение – да плати определената застрахователна премия. Друга особеност на личното застраховане е, че е допустимо двойното застраховане, т.е. сключването на договор с няколко застрахователя, като всеки от тях носи отговорност в рамките на застрахователната сума по сключения от него договор.

2.3.2. Животозастраховане

Основната **цел** на животозастраховането е изплащането на застрахователна сума на застрахования или на лица, посочени от него при смърт на застрахования или при наличието на определени условия (достигната възраст, женитба, започване на обучение във висше училище и други). Застрахователните премии в повечето случаи се плащат текущо на части (по месеци, тримесечно, годишно) и по-рядко еднократно, при сключване на застрахователния договор. Определянето на застрахователната премия е свързано с редица трудности, породени от: същността на риска (сигурно е, че той ще настъпи, но не е сигурен моментът); наличието на спестовна част от премията; условията, при които се извършва плащането на застрахователната сума при предсрочно прекратяване на застрахователния договор. Тези особености налагат прилагането на строг вътрешен и външен контрол върху дейността на застрахователите при: начина на определяне на премията, формирането и инвестирането на застрахователните резерви и други. Съществено при застраховка „Живот“ е наличието на два компонента в застрахователната премия – рисков и спестовен, което е предпоставка за трудното определяне на нормата на доходност. Преодоляването на това препятствие става по пътя на залагането от страна на застрахователите на по-ниска доходност, а при реализиране на по-добри резултати те добавят част от тях към застрахователната сума. Друг начин е застрахованите сами да избират къде да бъде вложена спестовната част от премията. Прекратяването на застраховката, освен при изтичане на срок или смърт на застрахованото лице (настъпването на застрахователен случай), е възможно и предсрочно, по желание на застрахования. В този случай (на предсрочно прекратяване) на застрахованото лице се изплаща сума, наречена **„откупна стойност“**. Това е натрупания математически резерв по застраховката, като е възможно сумата да се коригира с неустойка. Изплащането на откупната стойност води до унищожаване на застраховката, което се нарича **„сторниране“**.

Основните видове животозастраховки са:

- смесено животозастраховане;
- животозастраховане в случай на смърт;

- застраховка „Живот” с фиксиран падеж;
- детска застраховка „Живот” за женитба;
- застраховка на рента;
- пенсионно животозастраховане;
- застраховка „Живот” с изплащане на дивидент;
- застраховка „Живот” за свързани живота;
- застраховка „Живот”, свързана с инвестиционен фонд;
- застраховка „Живот” с гарантирано връщане на премиите.

Смесено животозастраховане

За смесеното животозастраховане е характерно поемането на отговорност за няколко риска или условия (например при временна и трайна нетрудоспособност, вследствие на претърпяна злополука; женитба; постъпване във висше училище и др.). При нея е налице безусловно плащане на застрахователната сума. В случай на смърт в течение на срока на застраховката, или ако лицето преживее този срок, застрахователната сума в първия случай се изплаща на лицата, посочени в полицата или на законните наследници, а във втория – лично на него. Застраховката може да се сключи като индивидуална или колективна (групова). При индивидуалната застраховка въз основа на посочените в заявлението обстоятелства могат да бъдат подбрани лицата, които да бъдат включени в застрахователната съвкупност. За лицата, които се определят като „лоши рискове” (напр. инвалиди, по-висока възраст, особен вид професия и т.н.) могат да бъдат прилагани други застрахователни тарифи с утежнени условия. Колективната (груповата) застраховка се сключва от юридическо лице в полза на работниците и служителите. Работниците и служителите в този случай се явяват застраховани, а юридическото лице – застраховащ, докато при индивидуалната в повечето случаи лицето е едновременно и застрахован, и застраховащ. Колективната застраховка също позволява подбор на единиците чрез ограничаване на възрастта, вида на професията, условията на труд и т.н. Застрахователната премия обаче е осреднена величина за всички работници и служители или за отделни групи от тях. Характерно за смесеното животозастраховане е комбинацията на спестовен и рисков елемент в застрахователната премия, като с течение на времето

рисковият елемент се увеличава за сметка на спестовния. Темпът на увеличение става в зависимост от използваните и прилаганите таблици за смъртността.

Животозастраховане в случай на смърт

Застраховката има много разновидности, основните от които са: **доживотна застраховка в случай на смърт** – изплащането на застрахователната сума е сигурно и безусловно в случай на смърт на лицето, посочено в договора или на неговите наследниците; **срочна застраховка в случай на смърт** – изплащането на застрахователната сума се извършва само в случай на смърт на лицето в определен период (5, 10 и т.н. години), в случай, че това не стане, отпада и задължението на застрахователя за плащане на застрахователната сума. Застрахователната премия расте с увеличаване на възрастта на застрахования и с увеличаване на срока; **отсрочена застраховка в случай на смърт**; **отсрочена временна застраховка в случайна смърт**. При отсрочените застраховки изплащането на застрахователната сума се извършва само ако смъртта настъпи след изтичането на определения в договора срок. Няма практическо приложение поради несъстоятелността плащането да се извършва само след изтичането на определен срок.

Застраховка „Живот” с фиксиран падеж

Застрахователната сума се изплаща само при изтичане на срока, независимо дали застрахованият е преживял срока или не. Несигурното тук е само плащането на застрахователната премия, тъй като тя се плаща само докато застрахованият е жив. Без практическо приложение.

Детска застраховка „Живот” за женитба

При нея плащането на застрахователната сума се извършва напълно и безусловно при сключване на брак. За времето от навършването на пълнолетие до настъпването на условието (напр. встъпване в брак) застрахователната сума може да бъде увеличена с процент, отговарящ на доходността на премийните резерви. По този вид застраховка се прилага и ограничаване на възрастта, до която трябва да настъпи женитбата. След този срок застрахователната сума се

изплаща безусловно. Изплащането е гарантирано и в случай, че поради смърт на застрахователя е прекратено изплащането на застрахователните премии. За застраховката е характерно и покриването на други рискове за застрахованото лице (дете) до навършване на пълнолетието му.

Застраховка на рента

Теза застраховка е свързана с настъпването на определено условие (определена възраст или след изтичане на срока на договора), след което на застрахования се изплаща за определен срок или безсрочно определената с договора рента. Застраховката може да бъде сключена лично или в полза на друго лице. В зависимост от рентата застраховките биват: пожизнена рента – рентата се изплаща докато лицето е живо; срочна рента – рентата се изплаща за определен срок; пренумерандо рента – рентата се изплаща в началото на годината; постнумерандо рента – рентата се изплаща в края на годината; разсрочена рента – плащането на рентата е на части през годината; отсрочена рента – плащането на рентата започва след определен срок; нарастваща рента – изплащаната рента нараства (най-често това нарастване е аритметично).

Пенсионно застраховане

Пенсионното застраховане е разновидност на застраховката на рента, тъй като на застрахования се изплаща застрахователна сума (ежемесечно, тримесечно, шестмесечно или годишно) от момента, в който то навърши пенсионна възраст. Изплатената рента се явява като допълнителна пенсия, от където идва и името ѝ. Особеност при тази застраховка е, че обикновено здравословното състояние на застрахования не се взема предвид.

Застраховка „Живот” с изплащане на дивидент

При този вид застраховка на застрахованите освен дължимата застрахователна сума се изплаща и част от печалбата под формата на дивидент. По този начин се привличат нови клиенти. При застраховка „Живот” с изплащане на дивидент обикновено застрахователната премия е по-голяма и по този начин застрахованите сами покриват тази добавка, представена като дивидент, освен това те нямат право

на иск към застрахователя в случай, че той откаже изплащането на дивидента по различни причини.

Застраховка „Живот” за свързани животи

При тази застраховка най-често става въпрос за два живота, които са свързани по определен начин. Характерното за застраховката е, че смъртта на единия член на двойката се отразява върху живота на другия. В зависимост от различните варианти, които могат да засегнат двата живота, е възможно: преживяване и на двамата членове; преживяване само на единия от членовете; смърт и на двамата членове. Най-често използвани са: **вдовишка рента** – на преживялото лице започва плащане на рента от момента на смъртта на другия от членовете на двойката; особеното при тази застраховка е изискването за сключен брак между лицата, и **сирашка рента** – на детето, в полза на което единият от родителите е сключил застраховка, започва изплащането на рента. За тази разновидност на застраховката е характерно, че тя е срочна и срокът ѝ обикновено е възрастта, от която детето ще е в състояние да се издържа само.

Застраховка „Живот”, свързана с инвестиционен фонд

За застраховка „Живот”, свързана с инвестиционен фонд е характерно, че спестовната част от застрахователната премия се влага в инвестиционни фондове, посочени от застрахования. По време на действието на застраховката е възможно: да се промени или да се раздели спестовната част на премията между няколко инвестиционни фонда; да се промени размерът на застрахователната сума; да се промени съотношението между рисковата и спестовната част.

Застраховка „Живот” с гарантирано връщане на премиите

При тази застраховка застрахователят изплаща освен поетото задължение за застрахователна сума или рента при договорените условия, и всички или част от платените застрахователни премии без лихва.

3.3. Застраховане срещу злополука

Застраховката „Злополука” се сключва за **рисковете**: смърт; трайна нетрудоспособност; временна нетрудоспособност. В отговорност

на застрахователя могат да се включат допълнително и изплащане на разностите по оказване на първа помощ, репатриране на болен и тленни останки, погребение и други. Съществено при този вид застраховка е определянето на нетрудоспособността. Тя е напълно или частично загубване на способността за изпълнение на трудовите задължения, вследствие на нарушаване на жизнените функции на застрахования. При временната нетрудоспособност загубата е за определен срок, след който са възстановени функциите на организма. При трайната нетрудоспособност е налице намаляване напълно или частично на способността за извършване на трудова дейност. В отговорност на застрахователя обикновено се включват и акутните заболявания, тоест заболяване, което може пряко да застраши живота на застрахования поради острото си начало, прогресивния ход, по който протича и болковия характер. Характерна черта на застраховката „Злополука“ е внезапността, с която събитието настъпва, като последицата от него не е задължително да се появи моментално. При този вид застраховка **не се покриват** събития в резултат на: измама от страна на застрахования или друго заинтересовано лице; проявена преднамерена или груба небрежност от застрахования или друго заинтересовано лице; самоубийство или опит за самоубийство; алкохолно отравяне и др. Независимо, че травмите при спортуване са застраховаеми рискове, в повечето случаи застрахователите отказват да изплащат застрахователна сума без допълнително договаряне за загуби в резултат на практикуване на екстремни и други опасни спортове и дейности като: алпинизъм, делтапланеризъм, подводни, зимни, автомобилни и други видове спорт. Сключването на застраховка може да бъде индивидуално или групово. То става сред писмено предложение за застраховка с описани рисковите обстоятелства. Определянето на риска по застраховка „Злополука“ е свързано с оценка на здравословното състояние на лицето, срокът и териториалната валидност на застрахователното покритие, професията и други. Застрахователният договор влиза в сила след плащането на застрахователна премия и се прекратява: при изчерпване на застрахователната сума, при изтичане на срока, по взаимно съгласие на страните и поради неизпълнение на задълженията от страна на застрахования. При прекратяването по взаимно съгласие се

върща част от вноската, пропорционално на оставащото време, като вноската се коригира с направените административни разноски.

Застраховките „Злополука“ са много разнообразни;

- застраховка „Злополука“ на пътниците в обществения транспорт;
- застраховка „Злополука“ на местата в МПС;
- застраховка „Злополука“ на кредитополучателя;
- застраховка „Злополука“ на персонала във фирми, ведомства и организации;
- туристическа застраховка „Злополука“;
- и други.

Някои от застраховките „Злополука“ са задължителни като: застраховка „Злополука“ на пътниците в обществения транспорт, задължително се застраховат срещу злополука и данъчните инспектори, горските стражари и други. При този вид застраховка е възможно прилагането и на абонаментното застраховане.

„Злополука“ на пътниците в средствата за обществен транспорт

Обект на застраховката са пътниците в средствата за обществен транспорт, намиращи се в превозните средства или в непосредствена близост до тях преди качване или след слизане. Извън обсега на застраховката са водачите и обслужващия персонал, за които може да бъде сключена доброволна застраховка. Застраховката е задължителна и **субекти** по нея са собствениците и превозвачите на: автобуси, тролейбуси; релсови превозни средства; въздухоплавателни средства; плавателни съдове – морски и речни; въжени линии и влекачи; таксиметрови автомобили. Застраховката **покрива** смърт и трайна нетрудоспособност на пътника, включително и: изкълчвания, обтягания и скъсвания на тъкани, причинени от внезапно налягане на собствени сили; инфекции в организма при пострадало от злополуката лице; телесни увреждания и смърт, настъпили по време на превоза при спасяване на своя или чужд живот и имущество. **Извън обсега** на застрахователно покритие са щети в резултат на: военни действия и други подобни; опит за извършване или извършване на престъпление или самоубийство; болести, алкохолни

отравяния и т.н.; земетресения, атомни и ядрени експлозии и други. Застрахователната премия може да бъде определена като еднократна сума или като процент от оборота от продажбата на билети.

2.3.4. Застраховка „Медицински разноски”

Застраховката „Медицински разноски” включва следните основни покрития:

- медицински разходи;
- болнични дни;
- болнично лечение;
- цена на болничния престой;
- медицински разноски, свързани с пътуване в чужбина.

Застраховка за медицински разходи

Основното покритие по застраховка „Медицински разходи” включва покриване на разходите за амбулаторно лечение, болнични грижи, медикаменти, рехабилитация, транспортиране и др. При тази застраховка, както и при останалите видове лични застраховки, е невъзможно да се определи размера на риска и щетата, поради което застрахователят при настъпването на застрахователен случай покрива разходите до размера на избраната застрахователна сума. При избор на най-добра застрахователна защита от особена важност са събитията, които застрахователят изключва. Тези **непокрити рискове** са многобройни и включват: груба небрежност или умисъл на застрахования, довели до увреждане на здравето му; услуги, извършени в нелицензирани здравни заведения или в заведения за дълговременно лечение; направени с експериментална цел; надхвърлящи обичайните разходи или засягащи личния комфорт; рутинни изследвания; козметична хирургия; разходи в резултат на военни действия, граждански размирици и т.н.; болести предавани по полов път и др.

Застраховка на болнични дни

Застраховката **покрива** финансовите загуби, понесени по време на заболяването. Договарянето е индивидуално и обикновено включва период на изчакване („карантинен” период), след което може да

има плащане. Застрахователната отговорност се договаря индивидуално, като размерът на застрахователната сума се определя в зависимост от дохода. Застраховката се използва предимно от хора със свободни професии, за работещите по трудов договор тя не е атрактивна, тъй като загубите от ползването на болнични дни се покриват от социалното осигуряване.

Застраховка за сумата на болничния престой

Основната **цел** на застраховката е да се покриват разходите, които възникват за застрахования във връзка с престоя му в болнично заведение.

Застраховка „Помощ при пътуване”

Застраховката за чужбина **покрива** медицинските разходи, направени от застрахования при пътуване в чужбина. В повечето случаи тя е задължителна при пътуване в чужбина и е едно от условията за пребиваване в друга страна. Поради различната цел, която може да има задграничното пътуване, застрахователните предлагат и застраховки, чийто срок е по-малък от един месец. Тарифите обикновено са конкретно обосновани в зависимост от срока и застрахователното покритие, но могат да бъдат определени и за един ден. За разлика от застраховка „Злополука” при застраховката „Помощ при пътуване”, освен обезщетение в случай на смърт, временна и трайна нетрудоспособност, медицински разноси по лечението, практиката е наложила включването на разноси по репатриране, погребение в чужбина, съдебни разноси, кражба на багаж, дневни пари за болничен престой и други. Конкуренцията на застрахователния пазар води до предлагането на почти унифицирани продукти. Предимства за застрахования е включването в пакета на застраховката на услугата „Асистанс”. Услугата дава възможност на застрахованите в случай на настъпване на застрахователно събитие да ползва безплатна денонощна консултантка или друга помощ по уреждане на медицинските разноси. В повечето случаи разходите се възстановяват на застрахования след завръщането му в страната и след представяне на медицинските формуляри, придружаващи застрахователната полица и други необходими документи.

3. Конкретни примери

3.1. Застрахователни продукти на ЗАД „Армеец“

„Медицинска застраховка за чужденци в България“

Обект на застраховане

По условията на „Медицинска застраховка за чужденци в България“ се застраховат чужденците, които пребивават краткосрочно или продължително в Република България, или преминават транзитно през страната.

Териториална валидност

Застраховката е валидна само за територията на Република България.

Обект на застраховане

Застраховката е доброволна и се сключва за индивидуални или групови пътувания. Предназначена е за български и чуждестранни граждани на възраст до 69 години, които предприемат туристически излети, пътувания, почивки, спортни и тренировъчни мероприятия на територията на Република България, при които е възможно да настъпи злополука или заболяване.

Покрити разходи

ЗАД „Армеец“ покрива реално направени разходи по издирване, спасяване, оказване на първа медицинска помощ и транспорт, както и разходи на организации, ангажирани в действия за издирване и/или спасяване на застрахован (БЧК, Гражданска защита, пожарна и т.н.). На пострадалия се осигурява морско или планинско спасяване по суша, въздух и вода, включително подводно издирване и спасяване.

Застрахователна сума

Цената на застраховката зависи от размера на застрахователната сума и срока на застраховката.

За улеснение на клиентите застраховка „Спасителни разноски“ с лимит 1000 лв. може да се сключи и с изпращане на SMS на номер 1979 (при цена 6 лв. с ДДС за всички мобилни оператори). Повече информация ще намерите на <http://gmg-mobile.com/>.

Покрити рискове по застраховката са:

- медицински разноски вследствие злополука и/или акутно заболяване;
- репатриране вследствие злополука и/или акутно заболяване;
- спешна дентална помощ;
- смърт вследствие злополука.

Застрахователно обезщетение

Застрахователната сума за едно лице е в размер на 60 000 лв. и е определена съгласно Наредба за общите условия, минималната застрахователна сума, минималната застрахователна премия и реда за сключване на задължителната медицинска застраховка на чужденците, които пребивават краткосрочно или продължително в Република България или преминават транзитно през страната.

ЗАД „Армеец“ възстановява 100 % реално направените разходи, в рамките на договорения лимит на отговорност, без прилагане на самоучастие.

Екстри

„Медицинска застраховка за чужденци в България“ се сключва при условията на осигурен асистанс за територията на Република България. Чрез асистанс застраховката се осигурява надеждна застрахователна защита, като на разположение на застрахованите лица са 24-часов спешен център и денонощна безплатна телефонна линия. При настъпване на застрахователно събитие застрахованите ползват безплатно услугите на лекари, медицински центрове и болници във всички морски и планински курорти, както и във всички големи градове в цялата страна.

Застраховка „Помощ при пътуване в чужбина”

Застраховката е доброволна.

Обект на застраховане

Застраховат се групово и индивидуално български и чуждестранни граждани за времето на пътуване или престой извън територията на Република България.

Териториална валидност

Застраховката е валидна за цял свят с изключение на територията на Република България и страната, в която застрахованият живее или има гражданство. ЗАД „Армеец“ носи отговорност за живота и здравето (работоспособността) на застрахованите лица срещу рисковете злополука и акутно заболяване, при изгубен багаж или потребност от правна защита по време на пътуване.

Покрити разходи

Застраховката покрива разходите за медицински прегледи, изследвания и болнично лечение, както и транспортни разходи от мястото на злополуката (заболяването) до най-близката болница, разходи за лекарства и медикаменти при извънболнично лечение, както и за репатриране.

Застраховка „Помощ при пътуване в чужбина“ осигурява денонощна помощ чрез асистанс обслужване на български език и гарантира 100 % плащане на направените разходи в рамките на договорения лимит на отговорност, без самоучастие на застрахованите лица.

Застрахователна сума

Цената на застраховката е в зависимост от размера на избраното застрахователно покритие, включените застрахователни рискове, срока на застраховката и дестинацията. Застрахователните суми са в размер от 5000 до 50 000 EUR.

Застраховка „Отмяна на пътуване“

Обект на застраховане

Застраховката „Отмяна на пътуване“ на ЗАД „Армеец“ е доброволна и е предназначена за лица, на които им предстои туристиче-

ско или бизнес пътуване на територията на България или чужбина. Сключва се срещу риска от отменено или пропуснато пътуване поради медицински или немедицински причини, независещи от волята на застрахования и непредвидими към момента на сключване на застраховката.

Застрахователят възстановява на застрахованото лице разходи за самолетни билети, хотелски резервации и други туристически и бизнес услуги, извършени предварително, които не могат да бъдат възстановени при отмяна на пътуването.

Покрити рискове

Покриват се рисковете:

- смърт вследствие злополука;
- разходи за отмяна на пътуването;
- разходи за съкращаване или прекъсване на пътуването;
- разходи за закъснение или отмяна на самолетен полет.

Застраховката задължително се сключва в деня на резервацията и първо плащане (авансово или пълно) на пътуването.

Застрахователни сума и премия

Застрахователната премия зависи от застрахователната сума и времето, оставащо до началото на пътуването. Застрахователната сума е в зависимост от размера на платената цена за индивидуалното или груповото пътуване и може да е в лева, евро или щатски долари.

Застраховка „Спасителни разноски”

Обект на застраховане

Застраховката е доброволна и се сключва за индивидуални или групови пътувания. Предназначена е за български и чуждестранни граждани на възраст до 69 години, които предприемат туристически излети, пътувания, почивки, спортни и тренировъчни мероприятия на територията на Република България, при които е възможно да настъпи злополука или заболяване.

Покрити разходи

ЗАД „Армеец“ покрива реално направени разходи по издирване, спасяване, оказване на първа медицинска помощ и транспорт, както и разходи на организации, ангажирани в действия за издирване и/или спасяване на застрахован (БЧК, Гражданска защита, пожарна и т.н.). На пострадалия се осигурява морско или планинско спасяване по суша, въздух и вода включително подводно издирване и спасяване.

Застрахователна сума

Цената на застраховката зависи от размера на застрахователната сума и срока на застраховката.

За улеснение на клиентите застраховка „Спасителни разноски“ с лимит 1000 лв. може да се сключи и с изпращане на SMS на номер 1979 (при цена 6 лв. с ДДС за всички мобилни оператори). Повече информация ще намерите на <http://gmg-mobile.com/>

Туристическа застраховка

Обект на застраховане

Застраховат се групово или индивидуално български граждани при пътуванията, почивките и престоя им на територията на Република България. Застраховката се предлага за всички лица на възраст до 69 години и може да се сключи при пътувания на семейства, туристически дружества, организирани екскурзии, също така за всички деца, участници в бели, зелени и сини училища, детски лагери и екскурзии.

Покрити рискове

Покрити рискове по тази застраховка са:

- смърт;
- трайна и временна загуба на работоспособност вследствие злополука;
- медицински разноски и репатриране вследствие злополука и акутно заболяване.

Застрахователно обезщетение

При настъпване на застрахователно събитие на пострадалото лице освен обезщетение за претърпените вреди се изплащат и разходите, свързани с лечението.

Екстри

Туристическа застраховка се сключва при условията на осигурен асисанс за територията на Република България. Чрез асисанс застраховката се осигурява надеждна застрахователна защита, като на разположение на застрахованите лица са 24-часов спешен център и денонощна безплатна телефонна линия. При настъпване на застрахователно събитие застрахованите ползват безплатно услугите на лекари, медицински центрове и болници във всички морски и планински курорти, както и във всички големи градове в цялата страна.

Застраховка „Злополука на гости на хотели”

Обект на застраховане

Застраховката е доброволна, сключва се от собствениците на хотели и се отнася за български или чуждестранни граждани, отседнали в хотели, мотели, частни квартири, бунгала, хижи, туристически спални или други места за подслон на територията на страната.

При подписан застрахователен договор, застраховката за всеки гост се счита за сключена с регистрацията на госта в хотела и заплащането на нощувката.

Териториална валидност

Застрахователят е отговорен за събития, настъпили на територията на хотела и прилежащите му територии, както и по време на кратки екскурзии на госта в страната и/или чужбина, когато не е прекратена регистрацията му в хотела.

Покрити рискове

Покриват се рисковете:

- смърт вследствие злополука;
- трайна загуба на работоспособност вследствие злополука;

- медицински разноски, вследствие злополука или акутно заболяване;
- разноски за репатриране, вследствие злополука или акутно заболяване;
- кражба чрез взлом или загуба на личен багаж;
- гражданска отговорност на госта за имуществени и/или неимуществени вреди към трети лица.

При желание от страна на хотелиера, застраховката може да се сключи при условията на осигурен асистанс за територията на Република България. Чрез асистанс застраховката хотелиерът осигурява на своите гости надеждна застрахователна защита, като на разположение на застрахованите лица са 24-часов спешен център и денонощна безплатна телефонна линия. При настъпване на застрахователно събитие, застрахованите ползват безплатно услугите на лекари, медицински центрове и болници във всички морски и планински курорти, както и във всички големи градове в цялата страна.

Застраховка „Гражданска отговорност на туроператори“

Застраховката „Гражданска отговорност на туроператори“ се сключва задължително от лица, извършващи туроператорска дейност, съгласно Закона за туризма и Наредбата за условията и реда за сключване на задължителна застраховка, покриваща отговорността на туроператора.

ЗАД „Армеец“ застрахова професионалната отговорност на лицензирани туроператори за вреди, причинени на потребител(и) на организирани групови и индивидуални туристически пътувания с обща цена (организираните пътувания) вследствие неразплащане от страна на застрахования с негови контрагенти и/или доставчици, включително при негова неплатежоспособност и несъстоятелност.

Настоящата застраховка касае вреди, понесени от потребители на организирани пътувания в цял свят и покрива:

- възстановяване на платените суми от потребителя по договора за организирано пътуване преди започване на пътуването;
- заплащане на разликата в случаите, когато по време на пътуването са предоставени само част от услугите, уговорени в договора;

- разходите, свързани с връщане на потребителя до началния пункт на пътуването;
- съдебни разноски по претенции, предявени с влязло в сила съдебно решение, разноски за уреждане на претенции.

Застраховката се сключва на база попълнен от кандидата за застраховане въпросник-предложение. Полицията се издава след заплащане на застрахователна премия, определена като фиксирана сума в зависимост от избраните лимити на обезщетение, оборота от продажби, общата цена на краен потребител, бизнес плана на туроператора и се влияе от териториалния обхват на организирания пътувания и квотата на щетимост от предишен период.

В случай на валидна претенция застрахованият получава обезщетение в 14-дневен срок след определянето на основанието и размера му на база извънсъдебно споразумение между страните по застрахователния договор и увреденото трето лице, или при липса на споразумение – на база влязло в сила съдебно решение.

Застраховка „Отговорност на хотелиера и ресторантьора”

ЗАД „Армеец” застрахова гражданската отговорност на юридическо или физическо лице – търговец по смисъла на Търговския закон, за вреди, причинени на трети лица при осъществяване на хотелиерска и/или ресторантьорска дейност в собствен или нает туристически обект, посочен в полицията.

Основното покритие обхваща всички суми, които застрахованият е законово задължен да заплати в рамките на договорените лимити на обезщетение, на основание претенции на трети лица, като компенсация за телесно увреждане (вкл. смърт, заболяване и/или загуба на работоспособност) и/или щети на имущество, настъпили през периода на застраховката. Обезщетяват се и всички разходи за уреждане на претенциите, направени с писмено съгласие на застрахователя.

Предмет на обезщетение са само вредите, причинени на гости и/или посетители в туристическия обект(и), (вкл. средства за подслон, места за настаняване, заведения за хранене и развлечения и/или

центрове и места за предлагане и потребление на допълнителни туристически услуги).

Покритието по застраховката може да бъде разширено, при което предмет на обезщетение стават и вреди, причинени на трети лица, както следва:

- извън територията на обекта, но на територията на Република България по време на превоз на гости и/или посетители на туристически обекти, извършени с транспорт на застрахования;
- загуби на имущество (в каса или сейф) на гости и/или посетители вследствие на кражба с взлом или грабеж;
- материални щети на моторни превозни средства (без кражба и грабеж), които са собственост или се използват от гости и посетители на туристическия обект, за щети, настъпили на територията на охраняем паркинг на обекта вследствие на паркиране и маневриране, извършвано от служители на туристическия обект.

Застрахователната премия се определя в зависимост от договорените лимити на обезщетение, категорията, брой легла/брой места на застрахования хотел и/или ресторант.

В случай на валидна претенция застрахователно обезщетение се определя на база одобрено от застрахователя извънсъдебно споразумение между застрахования и увреденото лице, или ако не бъде постигнато споразумение, на база влязло в сила съдебно решение.

3.2. Застрахователни продукти на ЗАД „Алианц България Живот”

ЗАД “Алианц България Живот” притежава лиценз за пълната гама от животозастрахователни продукти, предлагани на пазара, като едновременно с това непрекъснато разширява условията, покритите рискове и утвърждава нови най-модерни услуги, в унисон със световните тенденции.

Международни семейни здравни планове „Алианц Здраве Голд“ Allianz Best Doctors

ЗАД „Алианц България Живот“, съвместно с „Алианц Световна Грижа“, изготвя специално международни здравноосигурителни програми. Чрез тях на клиентите се осигурява най-доброто лечение в най-реномираните лечебни

заведения в цял свят, с изключение на планирани операции в САЩ. Покритието включва както разходи за болнично лечение и хирургическа намеса, така и медицинска евакуация, спешно оказване на медицинска помощ, грижа в къщи.

Чрез „Алианц Здраве Голд“ клиентите сами могат да изберат своето лечение, лекарските екипи и клиници в Европа и света, с които „Алианц Световна Грижа“ има сключени договори.

Застрахователната премия може да се заплати по два начина:

- еднократно – при сключване на договора;
- разсрочено – на тримесечие или на шестмесечие.

При „Алианц Здраве Голд“ клиентите разполагат със застрахователни лимити от **500 000 евро до 2 250 000 евро**, разпределени в четири програми: **основна, класическа, клубна и първокласна**.

Предимства за клиентите:

- „Алианц“ е надежден партньор с дългогодишен международен опит.
  - Свободен избор – всеки клиент има право да избере лекуващ лекар и лечебно заведение в цял свят.
  - Медицинска евакуация до най-близкия подходящ медицински център.
  - Телефонна линия за помощ (24 часа / 5 дни в седмицата на 5 международни езика).
  - Телефонна линия за спешна помощ (24 часа / 7 дни в седмицата).
  - Лична членска карта на всеки застрахован.

- Широк кръг от онлайн услуги.
- Лимити на плащане до 2 250 000 евро.

Таблица с плащанията				
План	Първокласен индивидуален	Клубен индивидуален	Класически индивидуален	Основен индивидуален
Максимална стойност на обезщетението в евро	2 250 000 евро	1 500 000 евро	1 125 000 евро	500 000 евро
Престой в болница	Самостоятелна стая	Самостоятелна стая	Самостоятелна стая	Полусамостоятелна стая
Лекарства и консумативи, изписвани с рецепта	Възстановяване в пълен размер	Възстановяване в пълен размер	Възстановяване в пълен размер	Възстановяване в пълен размер
Цена на хирургическа операция, включително анестезия и такса за ползване на операционна зала	Възстановяване в пълен размер	Възстановяване в пълен размер	Възстановяване в пълен размер	Възстановяване в пълен размер
Хонорар на лекар, хирург и анестезиолог	Възстановяване в пълен размер	Възстановяване в пълен размер	Възстановяване в пълен размер	Възстановяване в пълен размер
Хирургически приспособления и протези	Възстановяване в пълен размер	Възстановяване в пълен размер	Възстановяване в пълен размер	Възстановяване в пълен размер
Диагностични тестове	Възстановяване в пълен размер	Възстановяване в пълен размер	Възстановяване в пълен размер	Възстановяване в пълен размер
Трансплантация на орган	Възстановяване в пълен размер	Възстановяване в пълен размер	Възстановяване в пълен размер	10 000 евро
Психиатрия и психотерапия (прилага се срок на изчакване от 10 месеца)	Възстановяване в пълен размер	6000 евро	5000 евро	5000 евро
Разходи по престоя на един родител в болницата със застраховано дете под 18 г.	Възстановяване в пълен размер	Възстановяване в пълен размер	Възстановяване в пълен размер	Възстановяване в пълен размер

Спешно зъболечение на хоспитализиран пациент	Възстановяване в пълен размер	Възстановяване в пълен размер	Възстановяване в пълен размер	Възстановяване в пълен размер
Еднодневно лечение	Възстановяване в пълен размер	Възстановяване в пълен размер	Възстановяване в пълен размер	Възстановяване в пълен размер
Извънболнични оперативни интервенции	Възстановяване в пълен размер	Възстановяване в пълен размер	Възстановяване в пълен размер	Възстановяване в пълен размер
Сестринска грижа в дома на пациента или в санаториум (непосредствено след хоспитализация или вместо такава)	4250 евро	2830 евро	2500 евро	2500 евро
Рехабилитация (непосредствено след приключване на активното медицинско лечение)	4420 евро	Не се прилага	Не се прилага	Не се прилага
Линейка в района	Възстановяване в пълен размер	Възстановяване в пълен размер	Възстановяване в пълен размер	500 евро
Спешно лечение извън зоната на покритие (за пътувания за не повече от 6 седмици)	Не повече от 42 нощувки	Не повече от 42 нощувки	Не повече от 42 нощувки	До 10 000 евро, но за не повече от 42 нощувки
Медицинска евакуация	Възстановяване в пълен размер	Възстановяване в пълен размер	Възстановяване в пълен размер	Възстановяване в пълен размер
Разноски на един придружител на евакуирано/репатрирано лице	3000 евро	3000 евро	3000 евро	3000 евро
Репатриране на тленни останки	10 000 евро	10 000 евро	10 000 евро	10 000 евро
CT, MRI and PET scans	Възстановяване в пълен размер	Възстановяване в пълен размер	Възстановяване в пълен размер	Възстановяване в пълен размер
Онкология (за болнично и извънболнично лечение)	Възстановяване в пълен размер	Възстановяване в пълен размер	Възстановяване в пълен размер	Възстановяване в пълен размер

Усложнения на бременността (прилага се срок на изчакване от 10 месеца)	Възстановяване в пълен размер	Възстановяване в пълен размер	Възстановяване в пълен размер	Не се прилага
Лазерна корекция на зрението (ограничено до една процедура през целия живот)	1000 евро еднократно за целия живот	500 евро еднократно за целия живот	Не се прилага	Не се прилага
Плащане в брой за хоспитализирани пациенти (на нощувка, когато лечението е извършено безплатно)	150 евро; Макс. 25 нощувки	150 евро; Макс. 25 нощувки	150 евро; Макс. 25 нощувки	150 евро; Макс. 25 нощувки
Спешно извънболнично лечение	750 евро	750 евро	750 евро	Не се прилага
Спешно извънболнично зъболечение	750 евро	500 евро	Не се прилага	Не се прилага
Палиативни и продължителни грижи	Възстановяване в пълен размер; Макс. 30 дни за целия живот	Възстановяване в пълен размер; Макс. 30 дни за целия живот	Възстановяване в пълен размер; Макс. 30 дни за целия живот	Възстановяване в пълен размер; Макс. 30 дни за целия живот
Плащане в случай на смърт	10 000 евро	Не се прилага	Не се прилага	Не се прилага

Индивидуална застраховка „Злополука – защита”

Застраховката гарантира сигурност и спокойствие на клиентите и техните близки при настъпването на злополуки от различен характер. Има следната възможности за избор:

- Период на покритие – от 1 до 5 години.
- Застрахователна защита в зависимост от нуждите на клиента – предлагат се шест пакета с различно ниво на защита.

Покрити рискове от злополука	Платими суми и обезщетения					
	Пакет 1	Пакет 2	Пакет 3	Пакет 4	Пакет 5	Пакет 6
Смърт	10 000 лв.	15 000 лв.	20 000 лв.	50 000 лв.	100 000 лв.	200 000 лв.
Трайна загуба на трудоспособност	% от 10 000 лв.	% от 15 000 лв.	% от 20 000 лв.	% от 50 000 лв.	% от 100 000 лв.	% от 200 000 лв.
Временна загуба на трудоспособност, продължила:						
• от 21-ия до 30-ия ден	250 лв.	375 лв.	500 лв.	750 лв.	1250 лв.	2500 лв.
• от 31-ия до 60-ия ден	350 лв.	525 лв.	700 лв.	1050 лв.	1750 лв.	3500 лв.
• над 60 дни	500 лв.	750 лв.	1 000 лв.	1500 лв.	2500 лв.	5000 лв.
Дневни пари за болничен престой	по 20 лв.	по 40 лв.	по 50 лв.	по 50 лв.	по 50 лв.	по 50 лв.
Разходи за лекарства и консумативи	до 400 лв.	до 800 лв.	до 1000 лв.	до 1000 лв.	до 1000 лв.	до 1000 лв.
Хирургическа намеса	% от 2000 лв.	% от 4000 лв.	% от 5000 лв.	% от 10 000 лв.	% от 10 000 лв.	% от 10 000 лв.
Годишна премия, в лева						
Рисков клас	Пакет 1	Пакет 2	Пакет 3	Пакет 4	Пакет 5	Пакет 6
I	100 лв.	200 лв.	220 лв.	420 лв.	620 лв.	1200 лв.
II	140 лв.	240 лв.	300 лв.	540 лв.	900 лв.	1500 лв.
III	180 лв.	300 лв.	380 лв.	700 лв.	1200 лв.	1900 лв.
Годишна премия, в лева						
Възможности за разсрочено плащане – на тримесечие или на шестмесечие						
Рисков клас	Пакет 1	Пакет 2	Пакет 3	Пакет 4	Пакет 5	Пакет 6
I	2 вноски х 51,00 лв.	2 вноски х 102,00 лв.	2 вноски х 112,20 лв. или 4 вноски х 57,20 лв.	2 вноски х 214,20 лв. или 4 вноски х 109,20 лв.	2 вноски х 316,20 лв. или 4 вноски х 161,20 лв.	2 вноски х 612,00 лв. или 4 вноски х 312,00 лв.

II	2 вноски x 71,40 лв.	2 вноски x 122,40 лв.	2 вноски x 153,00 лв. или 4 вноски x 78,00 лв.	2 вноски x 275,40 лв. или 4 вноски x 140,40 лв.	2 вноски x 459,00 лв. или 4 вноски x 234,00 лв.	2 вноски x 765,00 лв. или 4 вноски x 390,00 лв.
III	2 вноски x 91,80 лв.	2 вноски x 153,00 лв.	2 вноски x 193,80 лв. или 4 вноски x 98,80 лв.	2 вноски x 357,00 лв. или 4 вноски x 182,00 лв.	2 вноски x 612,00 лв. или 4 вноски x 312,00 лв.	2 вноски x 969,00 лв. или 4 вноски x 494,00 лв.

Пример:

Професия/рисков клас на застрахованото лице: офис-сътрудник
– I рисков клас

Застрахователна сума: 20 000 лв. (Пакет 3)

Срок на застраховката: 1 година.

Какво трябва да платите?

Може да платите еднократно 220 лв. или да изберете разсрочено плащане:

- 4 вноски по 57,20 лв. на всяко тримесечие или
- 2 вноски по 112,20 лв. на шестмесечие.

Каква застрахователна защита получавате?

Пълно покритие срещу събития, настъпили вследствие на злополука, а именно:

- Допълнителни отстъпки при плащане.
- При временна загуба на трудоспособност – получавате обезщетение в размер до 1000 лв.
- При трайна загуба на трудоспособност – получавате % от 20 000 лв., равен на процента загубена трудоспособност, определен от ЗМК на Дружеството.
- За всеки ден болничен престой след третия – получавате по 50 лв.
- За реално извършени разходи за лекарствени продукти и консумативи – получавате до 1000 лв.

- За хирургично лечение – получавате % от 5000 лв. в зависимост от вида на операционната намеса.
- При фатален край Вашите бенефициенти ще бъдат обезпечени с 20 000 лв.

Застраховка „Алианц Растеж“ – застраховка със спестовен характер в полза на дете

„Алианц Растеж“ е дългосрочен застрахователен продукт със спестовен характер в полза на дете.

Платими суми през срока на застраховката:

- При смърт на родителя или друго застраховано лице:
- Половината от застрахователната сума след събитието.
- Цялата застрахователна сума и натрупаните лихви след навършване на 18-годишна възраст, като сумата е изплащана по начин, посочен от застрахователя, съгласно условията на застраховката.
- При трайна загуба на работоспособността на застрахованото лице в резултат на злополука:
- Процент от застрахователната сума, равен на процент загубена трудоспособност.
- Ако този процент е над 30 % „Алианц България Живот“ Ви освобождават от плащането на дължимите вноски, които остават изцяло за тяхна сметка.
- При временна загуба на трудоспособност, разходи за болничен престой и лекарства, във връзка с лечението на последици от настъпила застрахователна злополука се изплаща предварително определен процент от допълнителната застрахователна сума.
- При изтичане на срока на застраховката, т.е. когато детето навърши 18 години, застрахователната сума и натрупаната лихва могат да бъдат изплатени като:
- Стипендия за обучение за определен срок, избран от застрахователя или
- Подарък при сключване на брак (в периода между 18- и 25-годишна възраст на детето).

Пример:

Възраст на застрахованото лице: 30 години

Възраст на детето: 2 години

Срок на застраховката: 16 години

Застрахователна сума: 20 000 евро

Вноска:

Месечна: 104,00 евро

Годишна: 1210,56 евро

Еднократна: 16 160,00 евро

Гарантираната сума, която Вашето дете ще получи след изтичане на определения срок, е **20 000 евро**. Като се добави и допълнителната лихва, общата сума значително се повишава. Допълнителната лихва се начислява в края на календарната година и за това не е известна предварително.

При примерна годишна доходност от 5 %, натрупаната за 16-годишния срок лихва е **7872 евро** при еднократно плащане на вноската или **3529 евро** при разсрочено.

При трайна загуба на трудоспособност от 5 % в резултат на злополука Вие получавате 5 % от застрахователната сума, или **1000 евро**.

При трайна загуба на трудоспособност от 45 % Вие получавате 45 % от застрахователната сума, или 9000 евро, **като преставате да плащате вноски до края на договорения срок**. И в двата случая, след изтичане на застраховката, Вашето дете получава гарантираната сума от **20 000 евро** и допълнителната лихва.

Застраховка Алианц „Стабилност“ Рентна (пенсионна)

Този застрахователен продукт, предлаган от ЗАД „Алианц България Живот“, дава уникалната възможност за **дългосрочно спестяване на средства**, както и на **лично пенсионно планиране**, съобразено с нуждите и желанията на клиентите.

Допълнително на клиентите се предоставя:

- Сигурност на инвестицията, гарантиран от високия престиж на компанията.

- Обезпеченост в лева и в най-стабилните световни валути: евро и щатски долари.
- Допълнителната лихва, която се капитализира ежегодно през срока на застраховката.
- Данъчни облекчения, както за физически лица, така и за работодатели.
- Натрупване на средствата, необвързани с трудовия стаж и възрастта.
- Възможност за наследяване на рентата.

Пример:

Лице на възраст 30 години, с месечен доход 700 лева, при сега действащата осигурителна система, ще получава максимална пенсия след навършване на пенсионна възраст (65 години), която възлиза на около 240 лв. месечно или под 35 % от трудовия доход на лицето.

Рентната застраховка има два отделни периода. Първият се нарича период на отсрочка, през който застрахованият инвестира средствата си и е с продължителност от 1 до 30 години. Вторият период, през който застрахованият получава рентата, може да бъде между 1 и 20 години или пожизнен.

Ако застрахованият вложи малка част от средствата си в рентна застраховка с отсрочка 30 години, ще повиши значително месечния си доход след навършване на 60-годишна възраст.

Месечна вноска	Срок за получаване на рентата	Гарантирана месечна рента
44,81 евро	10 години	200,00 евро
68,81 евро	10 години	200,00 евро
76,20 евро	Пожизнено	200,00 евро

Месечната рента от 200 евро е гарантирана. Към нея през срока на застраховката се начислява и допълнителна лихва, с която общата сума значително се увеличава. Допълнителната лихва се изчислява в края на всяка календарна година и затова не е известна

предварително. При примерна годишна доходност от 5 % натрупаната лихва застрахованият може да получи като:

- Цяла сума накуп след 30-ата година:

Месечна вноска	Допълнителна лихва към 30-та година
44,81 евро	7716,72 евро
68,84 евро	11 865,30 евро
76,20 евро	13 122,88 евро

- Увеличаване на месечната рента

Срок за получаване на рентата	Увеличена месечна рента
10 години	272 евро
20 години	264 евро
Пожизнено	245 евро

- Да се остави до края на срока за получаване на рента и да се капитализира:

Месечна вноска	Допълнителна лихва в края на застрахователния период
44,81 евро	15 472,86 евро
68,81 евро	45 168,94 евро

Освен това, чрез застраховката „Алианц Стабилност“, през срока на отсрочката, се предлага покритие на следните рискове от Пакет „Злополука“:

- Смърт в резултат на злополука.
- Трайна и временна загуба на трудоспособност от злополука.
- Поемане на допълнителни медицински разходи при злополука.

3.3. Застрахователни продукти на ЗАД „Булстрад Виена Иншурънс Груп”

Автомобилна застраховка „Булстрад Каско Стандарт”

Качествен базов продукт, който чрез пакет от стандартни рискове осигурява оптимална защита за Вашия автомобил на конкурентна цена. В зависимост от желанията могат да се добавят допълнителни покрития и решения. Предлага се за всички видове автомобили независимо от възрастта.

Застрахователното покритие е в няколко раздела и се покриват следните стандартни рискове:

1) Раздел Каско

- Основни покрития:
  - пожар и природни бедствия;
  - пожар, природни бедствия и ПТП;
  - пожар, природни бедствия, ПТП и злоумишлени действия;
  - пълно Каско.

Тук клиентът, желаещ да сключи застраховка Каско, може да избира една от горепредставените 4 опции.

- Допълнителни покрития:
  - механична повреда;
  - помощ на пътя (асистанс);
  - допълнително покритие „Щети без документ“;
  - официален сервиз;
  - изплащане на обезщетение само по експертна оценка.

В този раздел се предлагат и следните две опции:

- дозастраховане след всяка щета;
- самоучастие.

2) Раздел Злополука на лицата в МПС

Срещу допълнително заплащане се предлага покритие на един или няколко от следните групи рискове:

- стачки, локаути и други подобни действия;
- ударна вълна, дължаща се на летателни средства, движещи се със звукова или свръхзвукова скорост;

- участие в състезания или тренировки за тях, изпитания, експерименти, проби за издръжливост и други подобни;

- умишлен палеж и взрив;

- всякакви събития (без обсебване), настъпили, когато МПС е отдадено под наем, аредна или се ползва за превоз на пътници или багаж срещу заплащане.

Допълнителните специфични покрития са, както следва:

- „Помощ на пътя” за територията на Република България и асистенс за чужбина. „Помощ на пътя” осигурява пътна помощ и пътен сервис на място при настъпване на произшествие или при повреда за всички леки и лекотоварни автомобили и микробуси. асистенс за чужбина важи за територията на държавите членки на Международното споразумение „Зелена карта”, като предоставя възможност за осигуряване на пътна помощ, сервис, техническа, медицинска и правна помощ и други при настъпване на застрахователни събития вследствие пътнотранспортно произшествие, механична повреда или кражба на застрахованото МПС, настъпили в чужбина.

- За първи път в „Булстрад” се предлага и покритие на механична повреда – срещу допълнително заплащане. Покрива щети вследствие на внезапно възникнала механична повреда само в: двигателя, скоростната кутия и/или водещия (задвижващ) мост на застрахованото МПС.

- Валидност за чужбина. Тази клауза е безплатна. Покритието по застраховка „Булстрад каско стандарт” е валидно за територията на Р. България и чужбина – държавите членки на Европейския съюз и за държавите извън Съюза, членки на Международното споразумение „Зелена карта” както следва: Княжество Андора, Босна и Херцеговина, Конфедерация Швейцария, Република Хърватия, Република Македония, Кралство Норвегия, Република Сърбия, Черна гора и Република Турция.

ЗАД „Булстрад Виена Иншурънс Груп” предлага реална възможност за намаляване на застрахователната премия **до 50 % при комбинация от следните отстъпки:**

- Отстъпка за възраст

- Опитен шофьор при възраст на водача от 40 до 50 години – **5 % отстъпка.**

- Опитен шофьор при възраст на водача от 50 години – **10 % отстъпка**.

- Отстъпка за липса на щети. Тази опция важи при положение, че в предходната година автомобилът е бил застрахован в „Булстрад“. Размерът на отстъпката е **15 %**.

- Отстъпка за еднократно плащане – 5 %

- При избор на доверен сервиз за МПС вместо използване на правото за ползване на официален сервиз на марката – **10 % отстъпка**.

- Изплащане на обезщетение само по експертна оценка вместо използване на доверен сервиз – **15 % отстъпка**.

- Нов клиент на компанията или при липса на застраховки през последната година в компанията – **5 % отстъпка**.

- „Лоялен клиент“ . За сключване на тригодишен застрахователен договор с „Булстрад Виена Иншурънс Груп“. При подновяване на застрахователния договор и плащане на премията за втората, съответно третата поредна година и общ размер на щетите за предходната застрахователна година, по-малък от размера на застрахователната премия – до **10 % отстъпка за втората и до 20 % отстъпка за третата година**.

- Комбиниран продукт. Притежателите на валидна в „Булстрад Виена Иншурънс Груп“ застраховка от някой от следните видове: „Гражданска отговорност“ на автомобилистите; „Булстрад Бонус Каско“; „Булстрад Каско Стандарт“; „Булстрад Каско Експрес“; „Застраховка на имущество“; „Отговорност на превозвача“ получават **отстъпка от 10 %**.

- Отстъпка cash back. Ако застрахованото МПС е изминало до 8000 километра и не е имало щети през последната година, „Булстрад Виена Иншурънс Груп“ връща част от премията – **100 лева** веднага при подновяване на застрахователната полица.

- Авансов бонус. За липса на щети авансово преди да започне да тече срока на застраховката – 20 % отстъпка. Авансовият бонус следва да бъде възстановен само при завеждане на претенция за изплащане на застрахователно събитие в срока на действие на за-

страховката. Авансовият бонус може да се използва само в комбинация с **клауза за самоучастие** по избор на клиента.

- Клауза Самоучастие дава следните отстъпки:
  - В размер на 150 лева от всяка щета – до **12 % отстъпка** и
  - В размер на 250 лева от всяка щета – до **33 % отстъпка**.

В комбинация с „Авансов бонус“, се намалява застрахователната премия с до **40 % отстъпка**.

Пример за сключване на застраховка „Булстрад Каско Стандарт“:

Застрахован е лек автомобил, произведен 2006 г. Застрахователната сума според вида на МПС-то, определена от „Булстрад“ в случая е 10 300 лв.

Избрани са следните клаузи:

- Пълно каско;
  - Дозастраховане след всяка щета;
  - Допълнителна клауза: Умишлен палеж и взрив – безплатна;
- Отстъпки:

- Опитен шофьор при възраст на водача от 40 до 50 години – **5 %**.

Комбиниран продукт – **10 %**;

- отстъпка за нов клиент – **5 %**;

- други – **10 %**.

Обща сума на отстъпките: **30 %**.

Обща застрахователна премия: **606,67 лв.**

Обща сума отстъпки: **182,00 лв.**

Общо дължима застрахователна премия: **424,67 лв.**

Данък върху застрахователната премия(ДЗП) 2 %: **8,49 лв.**

Обща дължима сума: 433,16 лв.

Разсрочено плащане:

	1 вноса	2 вноса	3 вноса	4 вноса
Застрахователна премия	106,17	106,17	106,17	106,17
2% ДЗП	2,12	2,12	2,12	2,12
Обща дължима сума	108,29	108,29	108,29	108,29

Автомобилна застраховка „Булстрад Каско 100”

„Булстрад Каско 100” е иновативен продукт с акцент върху застраховането на масово използваните автомобили на пазара при максимално ниска цена.

Застрахователната сума се избира от клиента и е съобразена с пазарната стойност на автомобила. В покритието влиза включително и кражба.

Застрахователното покритие обхваща следните рискове:

- пътно-транспортно произшествие;
- ураган, наводнение, гръм/мълния, градушка;
- свличане/срутване на земни маси;
- натрупване на сняг и лед;
- пожар по време на престой или движение на МПС;
- злоумишлени действия на трети лица;
- противозаконно отнемане на МПС.

Обхват на застраховката: Застраховката е валидна за територията на Република България.

Застрахователната премия е фиксирана (не се разсрочва на вноски) и зависи от застрахователната сума:

Застрахователна сума	Застрахователна премия
2000 лв.	100 лв.
3000 лв.	130 лв.
4000 лв.	150 лв.

Бонуси

Минималната премия включва фиксиран размер „предварителен бонус” в зависимост от избраната застрахователна сума.

Застрахователна премия	Фиксиран бонус
100 лв.	20 лв. (платим при първа щета)
130 лв.	30 лв. (платим при първа щета)
150 лв.	40 лв. (платим при първа щета)

Застраховка „Булстрад Бонус Дом”

За повечето хора купуването и обзавеждането на собствен дом е най-важната инвестиция, направена през живота им, и тази инвестиция несъмнено трябва да бъде защитена. Обичайните предпазни мерки могат да се окажат недостатъчни. За да осигури най-пълна защита за имуществото на своите клиенти, „Булстрад Виена Иншурънс Груп” предлага Комбинирана застрахователна полица „Булстрад Бонус Дом”.

По условията на застраховката могат да се застраховат:

- апартаменти;
- къщи;
- други сгради и постройки от специален тип – гаражи, плевни, сайванти, оранжерии, обори, огради, порти, външни площадки, плочници и др.

„Булстрад Виена Иншурънс Груп” предлага комбиниране на голям брой рискове, предоставящи оптимално покритие за недвижимото и движимото имущество на застрахования:

• **Клауза А:** [1] пожар; [2] експлозия на съд под налягане; [3] природни бедствия: буря, ураган, градушка, проливен дъжд, вкл. щети от падащи дървета и клони, вследствие на природни бедствия; [4] измокряне в резултат на авария на водопроводна, канализационна, отоплителна и паропроводна инсталация (включително от забравени отворени кранове); [5] злоумишлени действия на трети лица (вандализъм); [6] удар от ППС или от летящо тяло с екипаж, падащи негови съставни части или товар; [7] допълнителни разходи за отстраняване на последиците от настъпило застрахователно събитие.

• **Клауза Б:** наводнение. По тази клауза се прилага самоучастие на застрахования в размер на 1 % (един процент) от застрахователната сума (лимит на отговорност в агрегат за срока на застраховката) за всяко едно застрахователно събитие поотделно.

Не са покрити загуба или повреда на застраховано имущество: [1] причинени от нарушение на обичайните условия на съхра-

нение; [2] причинени от наводнение, което възниква преди началната дата и часа на полицата или започва след нейното изтичане; [3] в резултат на наводнение, причинено от подпочвени води.

- **Клауза В:** земетресение. По тази клауза се прилага самоучастие на застрахования в размер на 2 % (два процента) от застрахователната сума (лимит на отговорност в агрегат за срока на застраховката) за всяко едно застрахователно събитие поотделно.

- **Клауза Г:** кражба извършена чрез взлом, извършена чрез разрушаване, повреждане или подкопаване на прегради, здраво направени за защита на имот.

Не се покрива кражба чрез взлом за имущество, разположено извън площта на застрахования обект, предназначен за постоянно обитаване (гараж, плевня, сайвант, обор).

- **Клауза Д:** гражданска отговорност към трети лица за причинени вреди от имущество, предмет на застраховката.

Не се покрива всякаква професионална отговорност и отговорност, свързана или произтичаща от ползване на МПС.

- **Клауза Е:** наем за алтернативно настаняване по необходимост на собственика на жилище със сравними квартирни удобства в случай, че жилището е негодно за обитаване в резултат на събитие, покрито по клауза А. Покритието е валидно само за периода, за който жилището ще бъде възстановено, но за не повече от 6 месеца и не може да надхвърля посочения лимит.

- **Клауза Ж:** Злополука на член от семейството/домакинството. Застрахователят ще обезщети застрахования и членовете на неговото семейство (домакинство) за трайна загуба на работоспособност или смърт в резултат на злополука до посочената в застрахователната полица обща застрахователна сума.

„Булстрад Виена Иншурънс Груп“ дава възможност на своите клиенти да сключат застраховката при един от следните **пет разработени варианта с различни застрахователни суми**, или при друг вариант, в зависимост от конкретното желание на застрахования.

Застрахователно покритие	Вариант 1	Вариант 2	Вариант 3	Вариант 4	Вариант 5	Вариант 6*
	Застрахователни суми/ лимити на отговорност					
КЛАУЗА А недвижимо имущество	12 000 лева	13 000 лева	14 000 лева	15 000 лева	25 000 лева	30 000 лева
КЛАУЗА А движимо имущество	5000 лева	6000 лева	7000 лева	8000 лева	10 000 лева	8000 лева
КЛАУЗА Б наводнение	5000 лева	6000 лева	7000 лева	8000 лева	10 000 лева	
КЛАУЗА В земетресение	-	-	14 000 лева	15 000 лева	25 000 лева	20 000 лева
КЛАУЗА Г кражба чрез взлом	2000 лева	3000 лева	4000 лева	5000 лева	6000 лева	3300 лева
КЛАУЗА Д гражданска отговорност към трети лица	-	-	5000 лева	8000 лева	10 000 лева	5000 лева
КЛАУЗА Е наем за алтернативно настаняване	-	-	-	4000 лева	6000 лева	
КЛАУЗА Ж злополука на член от семейството/ домакинството	-	5000 лева	5000 лева	8000 лева	10 000 лева	
Застрахователна премия	33 лева	57 лева	92 лева	130 лева	184 лева	103,20 лева

*Вариант 6 е пример според желанията на застрахования.

„Булстрад Виена Иншурънс Груп” предоставя възможност **срещу заплащане на допълнителна премия** застрахователното покритие да бъде разширено със следните клаузи:

- **Клауза З:** злоумишлен палеж и злоумишлено взривяване;
- **Клауза И:** загуба на доход от наем;
- **Клауза Й:** късо съединение и токов удар на електрически инсталации и/или уреди;
- **Клауза К:** кражба, извършена чрез използване на технически средства.

Както да се съобрази и с други конкретни желания на застрахованите за покриване на допълнителни рискове, извън гореизброените.

Срок на застраховката: 12 месеца

Застрахователна премия е платима еднократно или на четири равни разсрочени вноски, без завишение на застрахователните премии.

Сключване на застраховката: Максимално облекчен начин на сключване на застраховката, без извършване на предварителен оглед.

Източници на информация:

1. Информационни материали от ЗАД „Алианц България Живот”.
2. Застрахователни полица „Каско Стандарт” на ЗАД „Булстрад Виена Иншурънс Груп”.
3. Застрахователна полица „Булстрад Бонус Дом” на ЗАД „Булстрад Виена Иншурънс Груп”.
4. <http://www.armeec.bg/>.
5. <http://www.allianz.bg/site/>.
6. <http://www.bulstrad.bg/bg>.

4. Терминологичен речник

Временна загуба на трудоспособност (Temporary Disablement)

– временно загубена или намалена способност за извършване на обичайни действия и занятия, която е пряк резултат на (и единствено на) злополука, претърпяна от застрахования през застрахователния срок, и поради която застрахованият ползва ефективно отпусък по болест за определен период, чието начало е в срока на застраховката. Срокът на ползване на отпусака по болест се определя от Лекарска консултативна комисия (ЛКК) чрез издаване на болнични листове.

Временна застраховка (Currency (Term) Of Insurance)

– застраховка, при която застрахователното събитие е изразено във време или разстояние между две точки. Например: една година, започваща на определен ден и час или от точка А до точка Б. Преди покритието на морската застраховка започваше от момента на натоварване на стоките на плавателния съд до момента на „успешното пристигане и разтоварване” в крайното пристанище. По-късно застраховката бе разширена с допълнението „включително превоза с лодка, малък кораб и/или лихтер до и от плавателния съд”. Напоследък в застраховката се включват и рискове за товара от момента на напускане на склада до момента на доставката в крайния склад (покритие „от склад до склад”) или до изтичане на 15 дни (30, ако крайното местоназначение е извън границите на пристанището), в зависимост кое ще стане по-рано. Ако се получи закъснение извън рамките на определения срок, предизвикано от обстоятелства, извън контрола на застрахования, то застраховката се удължава, ако застрахователят е уведомен за това и е платена допълнителна премия.

Всички рискове (All Risk)

– клауза по застраховка, покриваща събития, възникнали в следствие на външни причини, напр. пожар, катастрофа, дребни кражби и т.н., но обикновено изключваща „особени” събития, като война, стачки и погиване на стоки, а също така и вътрешни причини в следствие на лоша опаковка, изгниване и др.

Възстановяване на повредено имущество (Salvage)

– сума, получена от застрахователя от продажбата на застраховано имущество (обикновено повредено), по която е заплатено на застрахования обезщетение по условията „пълно унищожение”. Напр. ако застрахо-

вателят е изплатил на застрахования пълната стойност на автомобил, повреден съществено при катастрофа, правото на собственост на автомобила се прехвърля на застрахователя, който може да продаде повредения автомобил, за компенсиране на част от понесените щети.

Година на настъпване на застрахователния случай (Accident Year) – календарната година, в която е възникнал нещастният случай или е била нанесена щетата.

Годишна дата на полицата (Policy Anniversary Date) – дата, указвана в полицата, по която е определена величината на застрахователната премия и определено началото на срока на действие на редица други условия на полицата.

Данъци върху премиите (Premium Taxes) – данъците върху сумата от получените премии, вземани по различни юрисдикции от застрахователните компании.

Дата на настъпване (Inception Date) – датата на настъпване на застрахователното събитие.

Действие на непреодолима сила, природна стихия, бедствие (форс мажор) (Act of God) – природно бедствие извън човешки контрол (светкавици, наводнение, земетресение, ураган и т.н.).

Декларация (Declaration) – 1. заявление на застрахователя, съдържащо детайлно описание на подлежащите на застраховане рискове. 2. метод за обявяване на превози пред застрахователна компания под отворена застрахователна полица. Декларацията обикновено не се използва в случаи, когато трябва да се предостави удостоверение за застраховка пред клиента, банки и др., за събиране на дължими суми в чужбина. Тогава се изисква специална морска застрахователна полица, наричана понякога сертификат. Поради това декларацията се използва за превоз на вносни стоки, а не на износни.

Животозастраховане (Life Assurance) – застраховане на риска от настъпването на различни събития, свързани с живота и/или здравето на застрахования. Характерна черта на животозастраховането е това, че при настъпване на събитие застрахователят изплаща предварително договорена сума. Друга важна особеност на животозастраховането е дългият застрахователен срок (например 10, 15,

20, 25 и повече години), а така също и спестовният характер на застрахователните договори в повечето случаи.

Животозастраховане с повишено ниво на риск (Substandard Insurance) – животозастраховане на лица, живота или здравето, на които са подложени във връзка с професионалната им дейност, навиците или семейните обстоятелства на повишен риск. За допълнителен риск се взема допълнителна премия, което прави общата премия по-голяма от стандартната.

Застрахован (Assured) – 1. застраховано лице или фирма. 2. лице, застраховало своя живот, или лице, в полза на което е издадена полица. Терминът се използва само в животозастраховането.

Застрахован (Insured) – 1. лицето (лицата), защитено със застрахователен договор (полица). 2. страна по договор, получаваща застрахователна защита. 3. физическо или юридическо лице, което застрахова своето имущество или отговорност (в общото застраховане).

Застрахован(а) в животозастраховането (Assured) – 1. физическо лице, върху чийто живот и/или здраве е сключен застрахователния договор. В повечето случаи застраховачият е и застрахован (например, когато Вие застраховате собствения си живот и/или здраве).

Застраховане (Insurance) – 1. дейност за набиране и управление на средства и изразходването им за изплащане на обезщетения и други парични суми при настъпване на събития или условия, предвидени в договор или в закон. 2. договорно отношение, по което една страна (наричана застраховател) в отговор на възнаграждение (наричано премия) поема върху себе си отговорност за заплати на другата страна (наричана застрахован) определена сума пари или нейния еквивалент в натура преди настъпването на определено събитие, накърняващо интереса на застрахования 3. от гледна точка на ползвателя на застрахователната услуга, застраховането е процес, при който той закупува от застрахователя правото да получи от него застрахователни обезщетения или други парични суми при настъпването на предварително определени събития, рискът от които е покрит. Това е начин да се „смекчат“ последиците от настъпването на такива събития.

Застраховане (Underwriting) – понятие за застрахователна отговорност за заявени щети или повреди за възнаграждение (застрахователна премия). Обикновено се осъществява преди определяне поносимостта на предполагаемия риск или размера на премията.

Застраховане в полза на други лица (Insurance For Others) – застрахователен договор, сключен от едно лице с цел обезпечаване на покритие на застрахователен интерес на друго лице.

Застраховане за частни лица (Personal Lines) – застраховки, предлагани на частни лица (напр. на домашно имущество, на личен автомобил, животозастраховане).

Застраховане на дългосрочни рискове (Long Tail Business) – застраховка на рискове, при които е вероятно значително задържане на уведомяването и/или уреждането на иска.

Застраховане на експортен кредит (Export Credit Insurance) – специално застрахователно покритие на износителите срещу търговски и политически рискове при осъществяване на международни продажби. Застраховането на експортен кредит може да се получи от застрахователи, както и от правителствени агенции.

Застраховане с участие в печалбите на компанията (Participating Insurance) – застраховане, при което притежателите на полици имат право да получават части от печалбата на компанията под формата на дивиденди, които отразяват разликата между сумата на премиите и фактическата сума на инвестираните и изплатени във вид на застрахователни обезщетения средства.

Застраховане със спестовен елемент (Endowment Assurance) – животозастрахователна полица, по която застрахователната сума се изплаща при доживяване на указания срок или в случай на смърт на застрахованото лице.

Застраховател (Insurer, Underwriter) – 1. страна от застрахователен договор, която поема задължение да компенсира загуби или извършени услуги; застрахователна компания. 2. страна по застрахователен договор, която носи отговорност по уреждане на исканията, свързани със застрахователно възмездяване, възникнало в съответствие с договора. 3. лице, специализирано в приемането на рискове за застраховане. 4. юридическо лице, регистрирано по смисъла на Търговския закон като Акционерно дружество или

Взаимозастрахователна кооперация, което е получило лиценз за извършване на застрахователна дейност.

Застрахователен агент (Insurance Agent) – физическо лице, натоварено и упълномощено от застраховател да извършва срещу възнаграждение посочените в пълномощното действия от името и с последици за застрахователя.

Застрахователен брокер (Insurance Broker) – 1. лице или фирма, която представлява лицата, купувачи застраховка, и контактува със застрахователните компании или техните агенти за извършване на съответната застраховка. Застрахователният агент представлява една застрахователна компания, докато застрахователният брокер може да прави застраховки при всяка застрахователна компания. 2. търговец, който по занятие осъществява посредничество за сключване и изпълнение на застрахователни договори по възлагане от застрахован, а по презастрахователни договори – от застраховател.

Застрахователен договор (застрахователна полица) (Insurance Contract) – 1. договор, сключен между застраховател и застрахован, според който застрахователят покрива определени рискове, на които е изложен застрахованият и поема да изплати застрахователна премия. 2. писмено двустранно споразумение между застрахователя (от една страна) и застрахования (от друга страна). Съдържа задължителни реквизити, описани в Търговския закон. Обикновено полицата се състои от Общи условия и Специални условия.

Застрахователен интерес (Insurable Interest) – 1. финансов интерес на лице или фирма върху имущество, дори ако не е собственик на това имущество. Типичен случай за интерес, подлежащ на застраховане, е получаването на стоки от купувач, за които продавачът не е получил плащане и носи рискове от загуба. 2. право или интерес на частно лице или фирма по отношение на имущество или услуги, които по своята природа са такива, че при нанасяне на щета на това имущество или услуга или тяхното унищожение даденото лице или фирма ще понесе парични загуби.

Застрахователен сертификат (Insurance Certificate) – документ, показващ вида и степента на застрахователно покритие на определен товар. Използва се като уверение на получателя, че товарът е застрахован срещу загуби или щети по време на транспортирането.

В някои случаи следителът може да издаде документ, който удостоверява, че товарът е застрахован с определена открита полица и сертификатът замества тази полица, чиито клаузи са определящи. Поради възраженията, че подобен инструмент не представлява „полица“ според изискванията на акредитив, се е наложила употребата на морската застрахователна полица. Специалната морска полица не е свързана с откритата полица и материализира самостоятелно задължение на застрахователната компания.

Застрахователна дейност (Insurance Activities) – вид търговска дейност, състояща се в набиране, управление и разходване на средства, предназначени за изплащане на обезщетения или други парични суми при настъпване на определени събития, предвидени в застрахователните договори. Застрахователна дейност могат да извършват само лицензирани застрахователи.

Застрахователна компания (Insurance Company) – организация, оторизирана от държавните или местните закони да действа като застраховател (в САЩ застрахователните компании обикновено се класифицират според застраховките, които имат право да извършват: морски и „против пожар“, „живот“, „злополука“ и „гаранция“.)

Застрахователна оценка (Insurance Assessment) – установяване на стойността на обекта, който ще се застрахова. Оценката може да се извърши или по лична преценка, или чрез установяване на методика за нейното определяне. Начинът на оценката обикновено се определя от застрахователя. При личното застраховане не се прави оценка. При него застрахованият сам определя застрахователната сума, за която ще се застрахова.

Застрахователна полица (Insurance Policy, Policy) – 1. писмено свидетелство на застрахователния договор и неговите условия. 2. основен документ в застрахователната дейност, който се издава от застрахователя и съдържа условията на сключен застрахователен договор. Застрахователната полица е изискуем документ при плащанията с документални акредитиви. 3. най-общо казано, целият застрахователен договор. По-точно – основният писмен документ, както и всички допълнителни формуляри.

Застрахователна плащане (Benefit) – всяко плащане, извършено в съответствие с условията на застрахователната полица.

Застрахователна премия (Insurance Premium, Premium) –

1. сумата, платена от застрахования, срещу която възниква задължение за застрахователя да поеме определени рискове. 2. периодична или еднократна парична вноска, която застрахованият плаща на застрахователя срещу задължението му да носи уговорени рискове по застрахователен договор. 3. сумата, платена на застрахователната компания за застрахователно покритие съгласно застрахователната полица. 4. плащане на застрахователя от застрахования за предоставяне на застрахователна защита. 5. сумата, която застрахованият (застрахованият) плаща на застрахователя по застрахователния договор, която представлява цената на услугата.

Застрахователна премия, платима на части (многократни, разсрочени) (Installment Premium) – застрахователна премия, която се изплаща на части в течение на срока на действие на полицата, а не наведнъж.

Застрахователна стойност (Insured Value) – 1. общата стойност на стоките, транспортните разходи, разходите за опаковка, спедиция и застраховка, върху която се извършва застраховката.

Застрахователна сума (Insured Amount, Sum Assured) –

1. горната граница, до която застрахователят носи отговорност (риск). 2. сума на застраховано покритие, упоменато в общите условия на полицата. 3. сумата, изплащана при застраховане на физически лица, когато е неприложим принципът на застрахователното възмездяване. 4. сумата, която е определена от страните по договора като основа за изчисляване на застрахователното плащане. В общото застраховане застрахователната сума представлява общия лимит на всички плащания по застрахователния договор. В животозастраховането размерът на застрахователното плащане в повечето от случаите е равен на застрахователната сума.

Застрахователна тарифа (Rate) – стойност на застрахователната премия.

Застрахователно обезщетение (Insurance Indemnity) – 1. сума,

която застрахователят изплаща при сбъдването на рискове, покрити от застрахователния договор. Застрахователното обезщетение обикновено е равно на размера на понесената щета, но не превишава застрахователната сума. 2. фактичката сума пари, изплаща-

на от застрахователя на застрахования в случай на настъпване на застрахователно обезщетение по условията на полица по общо застраховане. Застрахователното обезщетение не може да превишава застрахователната сума.

Застрахователно обезщетение в общото застраховане (Property Insurance Indemmy) – паричната сума, която застрахователят изплаща на застрахования (или на трето лице) при настъпването на застрахователно събитие.

Застрахователно плащане (обезщетение) (Claim paid) – сумата, която се дължи от застрахования при настъпване на застрахователно събитие.

Застрахователно покритие (Insurance Coverage) – общата сума на извършената застраховка.

Застрахователно свидетелство (Insurance Certificate) – документ, който замества застрахователната полица и удостоверява сключването на застрахователен договор. Застрахователното свидетелство е много употребяван документ при плащанията, свързани с външната търговия.

Застрахователно събитие (Insured Event) – 1. реализиране на риска, при което се засягат един или множество обекти. То е синоним на понятието „опасност“, на вече реализирана, за разлика от риска, при който има само потенциална опасност. Застрахователното събитие се явява като потенциален причинител на материални щети и стойностни загуби. 2. събитие, настъпило през застрахователния срок, което представлява реализиране на покрит по застрахователния договор риск, и за което застрахователят изплаща застрахователно обезщетение или друга парична сума.

Застраховка (Assurance) – застраховка (Великобритания).

Застраховка (Insurance) – средство, с което заинтересованите от възникването на определен риск влагат средства в общ фонд, обикновено застрахователна компания, от който се изплащат възникналите щети. Договорно отношение, което възниква, когато една страна (застрахователя) срещу определено заплащане (премия), се съгласява да компенсира друга страна (застрахования) за загуби на определена вещ от непредвидени събития (опасности), или да из-

плати от името на застрахования всички суми, които той дължи на трето лице (ищец).

Застраховка „Каско” (Hull Insurance) – застраховката на превозни средства. Може да се сключи за определени рейсове на превозното средство или за определен период от дейността му.

Застраховка „Пожар” (Fire Insurance) – морска застраховка, която включва както директните щети от пожар, така и допълнителните щети, предизвикани от дим или пара, а също и загубите от действията за потушаването на пожара. Включва и експлозии, предизвикани от пожар.

Застраховка на отговорност (Liability Insurance) – застраховка обхващаща рискове, отнасящи се от отговорността на застрахования към трети лица.

Застраховка срещу кредитни рискове (Credit Risk) – застраховка, която покрива рискове от неплащане за доставени стоки.

Застраховка срещу щети (Insurance Against Damages) – договор, с който застраховател се задължава срещу договорено възнаграждение да плати на друго лице загубата, която би била причинена на имуществото му вследствие определена случка. Застраховката срещу щети може да се приложи и в полза на трети лица (напр. комисионер, спедитор, превозвач и друг временен разпоредител със стоката).

Злополука (Accident) – непредвидено, случайно и внезапно събитие с външен за застрахования произход, настъпило през срока на застрахователното покритие, и против неговата воля, което причинява на застрахования телесно увреждане (открито или вътрешно нараняване, счупване или спукване на кост, изкълчване на става, скъсване или разтягане на сухожилие или мускул, обгаряне или измръзване на телесна повърхност, отравяне, задушаване или удавяне).

Изключен риск (Excluded Risk) – събития, настъпването на които води до реализирането на риска, но които застрахователят изрично е упоменал в договора, че не поема задължението да ги покрие. Например в животозастраховането често не се покрива смърт, която е в резултат на самоубийство или вследствие на заразяване с вируса на СПИН. Друг пример от общото застраховане са умишлено причинените от застрахования повреди на застрахованото имущество.

Изплатена полица (Paid Up Policy) – запазваща юридическата си сила полица, по която застрахователната премия е получена изцяло.

Изплатени обезщетения (Paid Losses/Paid Claims) – фактически изплатените обезщетения за щети за определен период от време.

Изтичане срока на договора (Expiry) – прекратяване на действието на застраховката поради изтичане срока на договора.

Имуществено застраховане (Property Insurance) – общо застраховане (не се включва животозастраховането). Застраховане със случай, когато рискът е свързан със щети на имущество.

Искове (Claims) – смърт, травма, разрушение или друга щета, позволяваща в съответствие с условията на полицата да се търси отговорност от застрахователя.

Капацитет (Capacity) – максимално възможен, по мнението на застрахователя, обем на застрахователните премии или рискове, които могат да бъдат приети без опасност от намаляване стабилността на компанията.

Клауза „нападатели“ (Assailing Thieves) – клауза от застрахователна полица, покриване отнемането със сила, а не кражбата или погиването на стоките.

Клауза „стачка“ (Strike Clause) – клауза в застрахователна полица, покриваща загубите, възникнали вследствие на стачки.

Клауза „форс мажор“ (Force Majeure Clause) – клауза в договор, която оправдава страната, не изпълнила задълженията си поради обстоятелство, което е извън контролай. Клаузата „форс мажор“ може да оправдае неизпълнението при следните обстоятелства: природни бедствия, стачки, банкрут или неизпълнение от страна на субконтрагентите. Ако клауза „форс мажор“ не е включена в договора, то при такива обстоятелства обикновено се подразбира.

Колективно (групово) застраховане (Group Insurance) – полицата се оформя на група лица с родствени интереси. Обикновено така постъпват работодатели, застраховащи свои работници. Груповата полица се издава на работодателя или на друг представител на застрахованите, а членовете на групата получават сертификат, който потвърждава, че те са застраховани.

Комисиона (Commission) – 1. възнаграждение под формата на процент от премията или застрахователната сума на посредника за представителство и/или участие в застрахователната дейност. 2. плащане по договор на агент, посредник или седант под формата на процент от премията или застрахователната сума. 3. възнаграждение, изплащано на застрахователните агенти или застрахователя-цедент за сключване на договор, обикновено като процент от премията.

Крайни дивиденди (Terminal Devidents) – допълнителни дивиденди, изплащани само по животозастрахователни полици в случай на смърт на застрахования или при настъпване на падежа на полицата.

Краткосрочно застраховане (Short Tail Bussiness) – вид застраховане, при което е възможно бързо регулиране на исковете.

Ликвидация на щетите (Claim Settlement) – съвкупност от действия, имащи за цел да се установи настъпването на застрахователния случай, стойността на щетите и размера на обезщетението, което трябва да се плати от застрахователя. Ликвидацията на щетите преминава последователно през етапите: констатация на настъпването на застрахователния случай; оценка на размера и степента на загубите; изплащане на застрахователното обезщетение (сума).

Лично застраховане (Insurance Of Persons) – застраховане, при което рискът е свързан с личността на застрахования, т.е. неговия живот, здраве, физическо състояние.

Лойдс (Lloyds (of London)) – 1. асоциация на застрахователни компании, специализирана в морските застраховки, корабна регистрация, морския сюрвейанс и въздушния транспорт. Лойдс издава ежедневно бюлетин за движението на корабите, като за целта поддържа широка мрежа от агенти във всички по-значителни пристанища в света. Лойдс разполага с най-авторитетната морска информация и поддържа пълен регистър с характеристика на корабите в движение по световните морета и океани. 2. асоциация на английските застрахователи, най-старата подобна организация в света. Самата тя не е застрахователна компания. Лойдс издава ежедневен вестник.

Математически резерви (Mathmatical Reserves) – провизиранни застрахователни средства с цел покриване на искове, възникващи по договори за застраховки „Живот“ или застраховки за пенсии.

Определянето (калкулирането) на исковете предполага използването на математически методи, по които се калкулира превишението на настоящата стойност на пенсиите по договорите на настоящата стойност на бъдещите чисти застрахователни премии, изплащани по полицата за всички видове полици.

Множествено застраховане (Multiple Insurance) – термин, използван в имущественото застраховане, когато застрахованият е придобил повече от една застрахователна полица по един и същи риск. В съответствие с принципа на възмездяване общата сума, изплащана в случай на постъпване на заявление за изплащане на застрахователно обезщетение, не може да превишава размера на щетата, понесена от застрахования, независимо от броя на притежаваните полици.

Морска застраховка (Marine Insurance) – възстановяване на загуби, произлизащи при морското търговско корабоплаване от централизиран застрахователен фонд, образуван от вноските на заинтересуваните лица. Има две организационни форми: договорно (търговско или традиционно) и взаимно застраховане (чрез клубове за взаимно застраховане). Обекти на морската застраховка са: кораб, стока, фрахт, наем, печалба, отговорност на корабоприетателя.

Морска застраховка „Гражданска отговорност” (Marine Protection And Indemnity Insurance) – застраховка, която покрива застраховани срещу рискове за загуби, повреди или разходи, предизвикани от събития, касаещи собствеността, оперирането, чартирането, поддръжката, употребата, поправката или конструирането на плавателен съд, риболовни съоръжения или инструментариум, използвани при презокеански или вътрешни водни пътувания. Включително отговорност на застрахования за персонални вреди или смърт и загуби или щети, причинени на друго лице.

Морска застраховка „Карго” (Marine Cargo Insurance) – най-общо казано, застраховката, покриваща щети или загуби на стоките при морски превоз. Обикновено морската застраховка обезщетява притежателя на стоките за загуби, предизвикани от пожар, корабкрушение, пиратско нападение и други причини.

Морски застрахователен договор (Marine Insurance Contract) – застрахователен договор, който има за предмет възстановяване

на щетата, която може да произлезе от опасностите и рисковете на морското корабоплаване. Задълженията на застрахования са три: да заплати договорната премия, да наблюдава застрахования предмет и при нужда да информира за състоянието му, да прави усилия за спасяването на осигурения предмет или за намаляване на щетата.

Надзастраховане (Over-Insurance) – термин в общото застраховане, когато застрахователната сума на полицата превишава реалната величина на потенциалните щети. В съответствие с принципа на обезщетение това не се разрешава.

Натрупана сума (Cash Surrender Value) – наличната сума, която може да бъде получена от собствениците на животозастрахователна полица или от лица, сключили анюитетен договор, при дългосрочно прекратени действия или отказ от полицата или договора.

Невалидност на полицата (Lapse) – прекратяване действието на полица, на която е просрочено изплащането на премията.

Непечеливши полици (Non-Profit Policies) – застрахователна полица, по която притежателя ѝ не може да участва в разпределението на печалбата, получена от застраховане.

Нето премии (Net Premium) – настоящата стойност на очакваните бъдещи плащания, разсрочена за срока на плащане на премията.

Нетрудоспособност (Disability) – загуба на трудоспособност в резултат на нещастно събитие или болест. В случай на животозастраховане на застрахования понякога се изплаща специално обезщетение, ако трудоспособността е изгубена напълно и завинаги.

Номинална сума (Face Amount) – сума, указана в полицата и подлежаща на изплащане в случай на смърт на застрахования или при изтичане на срока ѝ. В нея не са включени допълнителните плащания по дивиденди, също така и сумите, подлежащи на изплащане при смърт при нещастен случай и при други особено договорени условия.

Обезщетение (Indemnity) – споразумение за възстановяване на загуби. Обезщетението на загубите може да бъде частично или пълно. Например купувачът може да направи застраховка за обезщетение на щетите, възникнали след получаването на стоките.

Обща авария (General Average) – загубата, която засяга както целия товар, така и самия кораб.

Общи условия (General Conditions) – стандартни условия на договора, включвани от застрахователя по всички полици от един тип.

Общо застраховане (General Business) – 1. застраховане, извън случаите на животозастраховане. 2. всички видове застраховане, без дългосрочно. 3. застраховане на риска от унищожаване, повреждане или погиване на движимо или недвижимо имущество (например застраховка „Каско“ или застраховка срещу пожар). Към общото застраховане се числи и застраховането на отговорност за имуществени или неимуществени вреди (например застраховка „Гражданска отговорност на водачите на МПС“). Характерна черта на общото застраховане е това, че при настъпване на събитие застрахователят изплаща застрахователно обезщетение, т.е. дължимата от него сума зависи от размера на получената или причинената от застрахования вреда.

Отговорност по полица (Policy Liability) – отговорността по полица може да се разглежда като превишаване на настояща стойност на бъдещите плащания, въз основа на договора, над настоящите стойност на бъдещите нето премии, подлежащи на изплащане по дадената полица.

Отложени премии (Deferred Premiums) – месечна, тримесечна или полугодишна част от застрахователните премии, необходима за определяне на внесените премии през текущата година, срока на изплащане, който още не е настъпил. При определяне на резервите на полиците по животозастраховане отложените премии се разглеждат като изплатени в пълен обем.

Оценител (Assessor) – лице, определящо величината на щетите. Терминът се използва за характеризиране на независим експерт или фирма – в противовес на специалистите по искове от числото на служителите на застрахователя. В редки случаи оценителят може да встъпва в качеството на независим експерт, коригиращ оценката на щетата (аджастер).

Пенсионни полици (Pensions Policies) – полици, при които се формира фонд от средства, използван за изплащане на пенсионни

суми при излизане на притежателя на полицата в пенсия. Тези полици често са с облекчено данъчно облагане.

Подзастраховане (непълно застраховане) (Underinsurance) – случай на имуществено застраховане, когато рискът се застрахова за сума, по-малка от действителната стойност на имуществото. В такива случаи обезщетението се намалява пропорционално на разликата между реалната и застрахованата стойност на риска.

Подписана премия (Written Premiums) – премии, приети от застрахователя за отчет през финансовата година, независимо от това получени ли са или не фактически.

Покрити рискове (Business Written) – 1. термин, определящ обема на рисковете, приети от застрахователя. 2. конкретен риск, който застрахователят е покрил със застрахователния договор, като при реализирането му (настъпването на застрахователно събитие), застрахователят изплаща застрахователно обезщетение или уговорената парична сума.

Покритие (Cover) – обем на застрахователно покритие по риск, при отчитане на характера и размера на риска.

Полица (Policy) – документ, съдържащ писмено потвърждение на договора между застрахования и застрахователя – свидетелство за застраховка. Виж Общи условия и Специални условия.

Полица с участие в печалбите на компанията (Participating Policy) – полица, притежателят на която има право да получава дивидент.

Получени премии (Earned Premium) – част от премията, отнасяща се за изминали части от срока на действие на полицата.

Понесени щети (Incurred Losses) – отговорност за щети, възникнали във връзка с опасност или риск, за които компанията е предоставила застрахователно покритие.

Понесени, но не заявени щети (Losses Incurred But Not Reported) – щети в резултат на нещастни случаи или събития, които са се случили, но за които застрахователят не е уведомен или известен.

По-ранно дебитирани премии (Pre-Debited Premium) – премии, подлежащи на изплащане по възобновен застрахователен договор,

които се отчитат от застрахователя като подписани още от момента, когато е получено съгласието за възобновяването на договора.

Посредник (Intermediary) – 1. лицето, което посредничи при сключването на сделки срещу определен процент от стойността на сделката, уговорен предварително. 2. агент или брокер, които води преговорите, отнасящи се до застрахователен договор.

Правопропорционално правило (Proportional Rule) – в случай на непълно застраховане (подзастраховане) обезщетението се намалява пропорционално на застрахователната сума, определена в съответствие с реалната стойност на риска.

Предварителен договор (Preliminary Contract) – споразумение, според което двете страни поемат задължение да сключат в последствие окончателен договор.

Презастраховане (Reinsurance) – 1. договор между един застраховател с друг или специален презастрахователен институт за преотстъпване на права и задължения по една застраховка. Презастраховането е широко разпространена форма за разпределение на рисковете в застрахователното дело. 2. цедиране (отстъпване) на част от рисковете, поети от застраховател или презастраховател (седант), на презастраховател. 3. процес, при който презастрахованият (едната страна) в зависимост от сумата на премията се съгласява да изплати на презастрахователя (втората страна) обезщетение по риск, по който е застрахован презастрахованият по полицата, издадена на застрахован (трета страна). Презастрахователят може да се определи като първичен застраховател или застраховател-цедент.

Презастраховател (Assuming Insurer, Reinsurer) – 1. застраховател (презастраховател), презастраховач друг застраховател. 2. застраховател, приемащ върху себе си отговорност на друг застраховател.

Презастрахователно обезщетение (Reinsurance Recoveries) – сума, получена от презастрахования от презастрахователя за изплатени застрахователни обезщетения и покриване на други разходи, направени от презастрахования.

Преки застрахователни премии (Direct Premium) – всички премии (без върнатите), получени по полици на първично застраховане.

Прекъсване действието на покритието (Suspension Of Coverage) – в случай, когато застрахованият не изпълнява поетите отговорности, застрахователят може да преустанови действието на застрахователното покритие на рискове по дадена полица до тогава, докато задълженията на застрахования не бъдат изпълнени.

Премиен приход (Premium income) – признат във финансовия отчет на застрахователя премиен приход.

Премии по презастраховане (Reinsurance Assumed Premium) – всички премии (без върнатите) по договора, сключен с цел да поеме върху себе си пълна или частична отговорност на друга застрахователна компания, която се явява първичен застраховател или цедент.

Премия, подлежаща на изплащане по продължаване на общозастрахователна полица (Renewable Premium) – премия, платима по полица, за продължаване на допълнителен период от време посредством допълнително условие на стара полица или издаване на нова.

Принцип на възмездяване (обезщетение на фактическите щети) (Principle of Indemnity) – основополагащ принцип в общото застраховане. Застрахованите получават застрахователно обезщетение в пределите на фактически понесените щети, което определя реалната стойност на застрахования риск. От този принцип произтича правилото за двойното застраховане, извънредното застраховане и суброгацията.

Пълна загуба (Total Loss) – пълна загуба възниква тогава, когато стоките са унищожени, собственикът е лишен от собственост върху тях или когато са толкова повредени, че не представляват стоката, която първоначално е била застрахована.

Равнище на щетите (Loss Ratio) – изразяване във вид на коефициент на отношението на сумата на щетите към сумата на премиите. Използват се три коефициента: а. Коефициент на изплатените щети – отношение на изплатените щети към сумата на получените премии; б. Коефициент на претърпените щети – отношение на претърпените

щети към сумата на получените премии; в. Коефициент на известните щети – отношение на сумата на изплатените и неизплатените обезщетения към сумата на получените премии.

Разходи по придобиване (аквизиционни разходи) (Acquisition Costs) – всички разходи, отнасящи се или първоначално свързани с придобиването на нови застрахователни договори, а в случаи, не свързани с животозастраховане – също и за възобновяването на съществуващите застрахователни договори.

Разходи по процедурата на уреждане на исковете (Loss Adjustment Expenses) – разходи, свързани с определяне на размера на щетите и последващото уреждане на исковете. Тези разходи могат да се отнасят за конкретен риск (хонорар на аджастера или съдебни разноски), а също така и за всички искове, предявявани за определен период (работна заплата на сътрудниците в отдела за уреждане на исковете).

Регрес (Recourse) – 1. правото на дружеството да възстанови извършено от него застрахователно плащане от застрахования или от трето лице, което е частично или изцяло отговорно за вредата. 2. правото на застрахователя да възстанови извършеното от него застрахователно плащане от трето лице, което е частично или изцяло отговорно за щетата.

Резерв, изравняващ исковете (Claims Equalization Reserve) – резерв, формиран от застрахователя за регулиране на изплащането на исковете, предявявани неравномерно във времето или със значително колебание на стойността им.

Ретроспективно определена премия (Retrospectively Rated Premium) – премия, определяна след края на действие на срока на полицата на основание на данни, получени от статистиката за възникналите искове. Първоначалната премия, вземана по такива полици, се нарича стандартна премия.

Риск (Risk) – вероятност за настъпване на дадено събитие. Обективна вероятност за всички лица в дадена ситуация.

Рисков капитал (Risk Capital) – разликата между сумата, платима при смърт, и математическия резерв.

Самозастраховане (Self-Insurance) – метод на застраховане от фирми или лица чрез заделяне на определени суми, които служат за

покриване на евентуални загуби. Сумата, която обикновено се плаща за премията, се добавя към фонда за възстановяване на възникнали загуби.

Самоучастие (Self insurance sum) – сумата, която застрахованият трябва да плати за своя сметка, за покриване на разходите за медицинско лечение.

Скрити (латентни) щети (Latent Claims) – претенции, отнасящи се за застрахователни събития, случили се преди няколко години, но в течение на дълъг период от време са останали неидентифицирани (неразкрити).

Собствени задръжки (Retention) – размер на риска, оставян от компанията в своя отговорност. Рисковете или техни части, превишаващи този размер, се предават за презастраховане.

Спасяване (Salvage) – 1. обезщетение, изплащано за нанесени щети на кораба, товара или пътниците при морска злополука. 2. актът на спасяване на кораб или негов товар при морска злополука. 3. имущество, спасено при злополука или пожар.

Специалист по оценка на размера на щетата и уреждане на иска (Lost Adjuster) – лице, определящо величината на щетата и водещо преговорите по уреждане на исковете.

Специални (особени) условия (Specific Conditions) – 1. договорни условия, приемани от застрахователя по отношение на конкретен застрахователен договор. Полица напр. може да включва специално (особени) условия, засягащи определения и разположение на риска, а също така и сумата на премията. 2. неразделна част от застрахователния договор, която съдържа конкретните имена, адреси, срокове, дати, покрити рискове, суми, условия, както и подписите на страните по договора.

Специфична загуба (Loss of Scecie) – загуба, при която стоката пристига толкова повредена, че няма нищо общо с първоначално застрахованата.

Срок на действие (Period of Validity) – период от време, в течение на който застрахователното покритие има юридическа сила.

Срок на изплащане (Maturity) – времето, когато застрахователят е необходимо да изплати сумата по животозастрахователна полица или по полица с натрупване. Срокът на изплащане по животозастра-

хователна полица настъпва със смъртта на застрахования. Срокът на изплащане по полица с натрупване (със спестовен елемент) настъпва след смъртта на застрахования или в края на специално уговорен период в зависимост от това кой настъпва първи.

Срочно застраховане (Term Insurance) – застраховане, предполагащо изплащане на премия за смърт само тогава, когато застрахованото лице умре в отрязъка от времето, посочен в договора.

Странови риск (Country Risk) – финансов риск при сделка, произтичащ от политическата, икономическата или социалната нестабилност на една страна.

Суброгация (Subrogation) – 1. обусловено от закона или юридическа норма право на застрахователя да отправя иск към трето лице, пълно или частично носещо отговорност за щетите, платени от застрахователя съгласно условията на полица. Така например, ако застрахователят е заплатил на застрахования щетите понесени в резултат на автомобилна катастрофа от застрахования, застрахователят може по съдебен път да предяви иск за компенсации към виновника за произшествието. Преминаването към суброгация може съществено за намали разходите на застрахователя по уреждане на иска. 2. правото на застрахователя, след изплащането на щетата, да отправи иски към трети лица, които са отговорни пред застрахования. Обикновено това включва обезщетение от превозвача на товара.

Събиране (натрупване) (Aggregation) – струпване на всички претенции по едно събитие (например щети в резултат на ураган), към което се прибегва за оценка на загубите и определяне на сумите на възмездие при презастраховане.

Съгласувана стойност (Agreed Value) – в редки случаи, реалната стойност на застрахования обект трудно може да бъде установена. В такива случаи сумата на застрахователната премия може да бъде определена по пътя на включването в застрахователния договор на специални условия. Например по такъв начин може да бъде определена застрахователната стойност на безценно произведение на изкуството.

Съдебни разноски и разходи за труд (Sue and Labour) – задължение на застрахования да се стреми да избегне настъпването на

застрахователно събитие. Разумните разходи, направени от притежателя на полицата, обикновено се изплащат от застрахователя.

Съзастраховане (Co-insurance) – 1. договорно взаимоотношение между двама или повече застрахователи по отношение на застрахования за поемане на риск с договорен дял от общата отговорност. 2. приемане на първична отговорност по един конкретен риск между няколко застрахователя, при което дяловите участия могат да бъдат различни.

Технически резерви (Technical Reserves) – резерви, формирани от застрахователя за обезпечаване на гарантирана възможност да отговори на исковете, възникващи по издадените застрахователни полици.

Трудова злополука (Accident at Work) – злополука, настъпила със застрахования: по време и във връзка или по повод изпълнение на служебните/трудовете му задължения; по време на работа, невключена в служебните/трудовете задължения на застрахования, но извършена по нареждане на работодателя му и във връзка с дейността на работодателя; през време на регламентирания почивки в работно време; през време, когато застрахованият отива на работа или се връща от работа, но в рамките на един час до началото на работното време и на един час от изтичане на работното време.

Търговска загуба (Trade Loss) – обикновено и неизбежно намаляване на теглото на стоката, предизвикано от изпаряване (напр. при превоз на руда). Може да бъде предизвикано и от други причини, които се считат за обикновени и неизбежни. По принцип тези загуби не подлежат на застраховане.

Фонд (Fund) – фонд, формиран за акумулиране на застрахователни премии и приходи от инвестиции, от които се изплащат застрахователните обезщетения и направените разходи.

Форма на заявката (Proposal Form) – това е анкета, разработвана от застрахователя с цел изясняване на съществена информация, засягаща риска, който му предстои да застрахова.

Хоспитализация (болничен престой) (Hospitalisation) – непрекъсваем минимум 24-часов престой на застрахования в болница по лекарско предписание за извършване на неотложно изследване, наблюдение или лечение.

Цедент (Cedent) – застраховател, предаващ риск чрез презастраховане.

Цедиране (Cede) – предаване на част или на целия риск на друг застраховател или презастраховател.

Частична авария (Particular Average) – застрахователен риск, който засяга само конкретен интерес. Съществуват два вида загуби от частична авария: пълна загуба на част от стоките и получаване на стоките в местоназначението в увреден вид. В първия случай е необходимо да се определи каква част от общата застрахователна сума се пада на изгубените стоки. При хомогенните или заменяемите товари стойността на една единица товар се изчислява, като се раздели цялата застрахователна сума на отделните единици в товар. Стойността на загубата се изчислява, като се умножи стойността на една единица по броя на липсващите единици. При нормална или търговска загуба при товари, за които съществува опасност от изтичане, промени в агрегатното състояние и др., методът за изчисляване на загубите е малко по-различен – застрахователната сума се разделя на броя на единиците в „предполагаемо количество“, което означава количество, което се очаква да пристигне, а не изпратеното количество. То може да се определи чрез обикновените процентни загуби за подобни товари или чрез проверка на пристигналия товар.

Честота на предявяваните искове (Claims Frequency) – използва се при определяне на размера на възможната сума на исковете. Честотата на предявените искове е количеството на регистрираните искове в течение на една година, в съотношение на възможното число на искове, окончателно предявени през годината.

Щети при застраховка на отговорност (Liability Claims) – искания за изплащане на застрахователно обезщетение в съответствие с юридическата отговорност на застрахования за телесни повреди или щети, нанесени на трети лица.

Заклучение

Европейското застраховане

Европейската застрахователна асоциация Insurance Europe, в която членува и Асоциацията на българските застрахователи, публикува ежегодно доклад за състоянието на пазара, очакванията на застрахователния бранш и проблемите, които трябва да бъдат преодолени.

Противоречивите макроикономически условия оказват директно влияние върху европейската застрахователна индустрия през 2012 г., коментира браншовата федерация Insurance Europe в своя годишен доклад. Данните на европейската статистическа служба „Евростат“ разкриват, че брутният вътрешен продукт на региона се свива с 0,3 % през 2012 г. след умерения ръст от 1,6 % през 2011 г. През втората половина на годината обаче се наблюдавана известно съживяване на капиталовите пазари. То е окуражено от решението на политическите лидери от юни 2012 г. да се създаде общ механизъм за надзор и да се проправи пътят към създаването на банков съюз.

В този изпълнен с противоречия пейзаж европейските застрахователи се справят сравнително добре. Реализираните брутни премийни приходи се възвръщат към ръст, а обемът на управляваните активи се вдига с 9 %. Премийните приходи се повишават с 1,6 % след спад от 2 % през 2011 г., достигайки 1,114 млрд. евро. Животозастраховането отговаря за около 60 % от тази сума, но то отбелязва по-скромно съживяване в сравнение с общото застраховане, чиито премийни приходи набъбват с почти 3 %.

Българският застрахователен пазар

Застрахователният пазар в България логично следва европейските тенденции. Застрахователният сектор се развива динамично след влизането на България в ЕС, спазвайки европейските директиви. Относителният дял от брутният премиен приход по „Общо застраховане“ е по-голям от този на „Животозастраховане“, независимо от процесите на увеличение на дела от застраховки „Живот“.

През първото шестмесечие на 2013 г. застрахователна дейност са извършвали 33 застрахователя със седалище в Р. България – 17

по общо застраховане и 16 по животозастраховане. Брутният премиен приход, реализиран от дружествата по общо застраховане, възлиза на 681 496 хил. лв., с което се реализира ръст от 2 % на годишна база, при спад от 3 % към края на юни 2012 г. На пазара по общо застраховане най-голям дял от брутния премиен приход, реализиран в сектора, заемат автомобилните застраховки („Гражданска отговорност, свързана с притежаването и използването на МПС” и „Сухопътни превозни средства, без релсови превозни средства”) – 71,5 %, следвани от имуществените застраховки („Пожар и природни бедствия” и „Други щети на имущество”) – 18,0 %.

Брутният премиен приход, реализиран от животозастрахователите към края на първото шестмесечие на 2013 г., възлиза на 146 529 хил. лв., с което се реализира ръст от 15,8 % на годишна база, при ръст от 0,6 % към края на юни 2012 г. Най-голям дял в премийния приход, реализиран от животозастрахователите, заема застраховка „Живот” и рента – 75,6 %. Застраховка „Живот”, свързана с инвестиционен фонд, заема дял от 5,6 % в структурата на портфейла на животозастрахователите.

Независимо че се отчита съживяване на българския застрахователен пазар, все още макроикономически показатели като застрахователно проникване и застрахователна плътност чувствително изостават от европейските стойности. Това е резултат от множество фактори, сред които са ценностната система, доходите и платежоспособността, потребителските навици, равнището на застрахователната култура.

Настоящото издание има за цел да повиши информираността и знанията на читателската аудитория, към която е ориентирано.

Успех!

Литература

Большой экономический словарь (под ред. А. Азрилияна). М.: Институт новой экономики, 2002.

Бонева, И. Управление на корпоративния риск. С.: ИК при ЛТУ, 2010.

Българска народна банка. Годишен отчет, 2008. <http://www.bnb.bg>.

Вачков, Ст. Allfinanz – въпрос на избор или обективна необходимост? – В: Младенова, З. и др., Световното стопанство в условията на глобализация. Варна: Стено, 2002.

Габровски Р. Общозастрахователната компания в условията на турбулентно бизнес пространство. – В-к Застрахователпрес, 2009, 18 – 19.

Гатев, К. Въведение в статистиката. С.: ЛИА, 1995.

Годишни отчети на КФН за периода 2004 – 2008 г., <http://www.kfn.bg>.

Дочев, Д. Теория на риска. Управление на инвестиционния риск. Варна: Университетско издателство „Наука и икономика“, 2001.

Драганов, Хр., Й. Близнаков. Застраховане. С.: Тракия-М, 2000.

Драганов, Хр. Управление на риска. С.: Тракия-М, 2003.

Драганов, Хр., М. Нейков. Имуществено и лично застраховане. С.: Тракия-М, 1999.

Иванова, Д. Мениджмънт, актуални проблеми. С.: Авангард Прима, 2010.

Иванова, Д. Застрахователната култура в България. С.: Авангард Прима, 2007.

Иванова, Д., И. Иванов. Застрахователният пазар, организация, проучване, управление. С.: Авангард Прима, 2004.

Илиев, Б., Д. Гуцеров, В. Василев. Управление на риска в застрахователното дружество. Свищов: 2001.

Йотов, Й., И. Ж. Христов. Инвестиции на застрахователното дружество. Свищов: 2003.

Касирер, Е. Есе за човека. С.: Христо Ботев, 1996.

Киров, Ст. Bancassurance и дистрибуционната свобода на застрахователните компании. – Във: Финансови измерения на икономическата свобода. Варна: Стено, 2009. 89 – 113.

Кодекс за застраховането. В сила от 01.01.2006 г. Обн. ДВ, бр. 103 от 23.12.2005, изм. ДВ, бр. 105 от 29.12.2005, изм. ДВ, бр. 30 от 11.04.2006, изм. ДВ, бр. 33 от 21.04.2006, изм. ДВ, бр. 34 от 25.04.2006, изм. ДВ, бр. 54 от 4.07.2006, изм. ДВ, бр. 59 от 21.07.2006, изм. ДВ, бр. 82 от 10.10.2006, изм. ДВ, бр. 105 от 22.12.2006, изм. ДВ, бр.48 от 15.06.2007, изм. ДВ, бр. 97 от 23.11.2007, изм. ДВ, бр. 100 от 30.11.2007, изм. ДВ, бр. 109 от 20.12.2007, изм. ДВ, бр. 67 от 29.07.2008, изм. ДВ, бр. 69 от 5.08.2008, изм. ДВ, бр. 24

от 31.03.2009, изм. ДВ, бр. 41 от 2.06.2009, изм. ДВ, бр. 19 от 9.03.2010, изм. ДВ, бр. 41 от 1.06.2010, изм. ДВ, бр. 43 от 8.06.2010, изм. ДВ, бр. 86 от 2.11.2010, изм. ДВ, бр. 100 от 21.12.2010, изм. ДВ, бр. 51 от 5.07.2011, изм. ДВ, бр. 60 от 5.08.2011, изм. ДВ, бр. 77 от 4.10.2011, изм. и доп. ДВ, бр. 21 от 13.03.2012, изм. и доп. ДВ, бр. 60 от 7.08.2012, изм. ДВ, бр. 77 от 9.10.2012, изм. и доп. ДВ, бр. 20 от 28.02.2013.

Комисия за финансов надзор. Статистика на животозастрахователния пазар. 2008. <http://www.fsc.bg>.

Недев, Т. Управление на риска. – Стопански свят, 2000.

Попов, Д. Търговски енциклопедичен речник. С.: Сиела, 1996.

Стоянова, Ил., Кратка история на застраховането в България 1878 – 1946 г. С.: Артман, 1999.

Филипова-Байрова, М., Е. Машалова-Начева, К. Костов. Речник на чуждите думи в българския език. С.: БАН, 1993.

Хинкълман, Е. Световен речник по международна търговия. С.: Хермес, 1997.

Adam, J., Longman Dictionary Of Business English. С.: БАН, 1991.

Amendment to the Capital Accord to Incorporate Market Risks. Bank for International Settlements, January 1996.

Babbel, D. F., A. M. Santomero. Risk Management by Insurers: An Analysis of the Process. University of Pennsylvania, 1996.

Bauer, W., C. Murawski. Risk – back to the roots, www.nccr-finrisk.ch, 2004.

Bland, D. Insurance: Principles and Practice, The Chartered Insurance Institute, UK, 1993.

Farny, D. Versicherungsbetriebslehre, Karlsruhe, 1989.

Ruse, Ch., Oxford Student's Dictionary of Current English, Oxford University Press, 1989.

Wallace, M., P. Flynn. Collins Business English Dictionary. С.: Абарар, 1991.

Кратко CV на автора

Проф. д.ик.н. Диана Иванова е преподавател в ЛТУ, катедра „Маркетинг и управление на производството“. Води лекции по дисциплините: основи на управлението, мениджмънт, маркетинг, застраховане. Понастоящем ръководи Центъра за продължаващо обучение към ЛТУ. Член е на Ректорския и Академичния съвет в Университета, както и на Факултетния съвет на Факултета по стопанско управление.

Проф. Диана Иванова е добре познато име в застрахователните среди.

През 90-те години работи в Застрахователен холдинг „България“ като директор „Маркетинг и реклама“. Работата ѝ е свързана с провеждане на маркетингови проучвания, разработване на маркетингови и рекламни стратегии, налагане на корпоративния дизайн на пазара, рекламни и ПР кампании. С цялостната си работа допринася за ефективното изграждане на положителен публичен образ на дружествата в обхвата на холдинг „България“.

Диана Иванова е един от основателите на Фондация „проф. д-р В. Гаврийски“, член на Управителния съвет и неин главен секретар в продължение на 15 години. Работата ѝ във Фондацията е насочена към дейности, допринасящи за повишаване на застрахователната и осигурителната култура в страната, издателска дейност, провеждане на конференции, присъждане на стипендии и т.н.

Авторът на настоящото издание, проф. Д. Иванова, е член на редколегията на в. „Застрахователпрес“ и негов активен сътрудник в продължение на 20 години.

Автор е на множество публикации, в т.ч. 4 книги на застрахователна тематика: Динамика на застрахователния пазар в България (2000); Застрахователен пазар – организация, проучване, управление (2004); Застрахователна култура – маркетингови аспекти (2007); Основи на застраховането (2012).

**AMERICA FOR BULGARIA
FOUNDATION**

Фондация Америка за България

Публикуването на тази брошура е финансирано
от Фондация „Америка за България“.